

Republika e Kosovës

Monitorimi i situatës së fëmijëve dhe femrave

Anketa e Grupimeve të Treguesve të Shumëfishtë 2013-2014

Raporti Përmbledhës

AGJENCIA E STATISTIKËS SË KOSOVËS
AGENCIJA STATISTIKE KOSOVA
KOSOVAN STATISTICAL AGENCY

KREDITË

Dizajni: Julie Pudlowski Consulting

Faqosja: XHAD.net

Foto për ballinë: © UNICEF Kosovë/2007/Karahoda

Anketa e Grupimeve të Treguesve të Shumëfishhtë (MICS) është realizuar në Kosovë në vitet 2013-2014 nga Agjencia e Statistikave të Kosovës, si pjesë e programit global të MICS-it. MICS-i i sipërpërmendur është organizuar paralelisht me anketën MICS me Komunitetet Romë, Ashkali dhe Egjiptianë në Kosovë 2013-2014 i cili është bazuar në një mostër të veçantë. Mbështetja teknike është siguruar nga Fondi për Fëmijë i OKB-së (UNICEF). UNICEF-i, Ministria Federale për Çështje Evropiane dhe Ndërkombëtare e Austrisë, Dukata e Madhe e Luksemburgut, Fondi për Popullsi i Kombeve të Bashkuara (UNFPA) dhe Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale (MPMS) siguruan mbështetjen financiare. UNICEF, UNFPA dhe MPMS si dhe Organizata Ndërkombëtare e Shëndetësisë, Instituti Kombëtar i Shëndetit Publik, Ministria e Shëndetësisë, Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë, Zyra për Planifikim Strategjik dhe Agjencia e Statistikave të Kosovës e Zyrës së Kryeministrit ishin të përfaqësuar në Grupet Teknike dhe Drejtuese Ndër-ministrorë. Mbështetja teknike është ofruar gjatë gjithë procesit nëpërmjet delegimit të stafit dhe konsulentëve të UNICEF-it për të punuar së bashku me Agjencinë e Statistikave të Kosovës, gjatë të gjitha fazave të implementimit të këtyre anketave. Pa shoqërimin dhe mbështetjen e UNICEF-it në Kosovë këto dy anketa nuk do të ishin të mundura. Agjencia e Statistikave të Kosovës është mirënjohëse ndaj Zyrës së UNICEF-it në Kosovë për bashkëpunimin.

Programi global i MICS-it është krijuar nga UNICEF-i në vitet 1990-ta si pjesë e programit ndërkombëtar të anketimit të ekonomive familjare, për të mbështetur shtetet në mbledhjen e të dhënave ndërkombëtarisht të krahasueshme për një numër të madh të treguesve për gjendjen e fëmijëve dhe femrave. Anketat MICS masin treguesit kyç të cilët ua mundësojnë shteteve të gjenerojnë të dhëna për përdorim në politika dhe programe, si dhe për të monitoruar progresin drejt Qëllimeve Zhvillimore të Mijëvjeçarit (QZhm) dhe angazhimeve tjera të dakorduara ndërkombëtarisht. Ky MICS në Kosovë prezenton informata të përditësuara për vlerësimin e gjendjes së fëmijëve, femrave dhe meshkujve si dhe ofron të dhëna për monitorim të strategjive dhe planeve ekzistuese të veprimit. Ky MICS po ashtu do të sigurojë të dhëna për dizajnim të programeve të ardhshme për intervenim dhe për të mbështetur planifikimin e bazuar në dëshmi të institucioneve të Kosovës. Më me rëndësi, MICS-i do të sigurojë të dhëna të cilat do të kontribuojnë në planifikimin dhe aspiratat e Kosovës për integrim në BE dhe njëkohësisht do të kontribuojë në ngritjen e cilësisë së statistikave, mbledhjes së të dhënave, dhe të sistemeve të menaxhimit dhe monitorimit.

Citim i sugjeruar:

Agjencia e Statistikave të Kosovës. 2014. *2013-2014 Anketa e Grupimit të Treguesve të Shumëfishhtë, Raporti përmbledhës*. Prishtinë, Kosovë: Agjencia e Statistikave të Kosovës.

Republika e Kosovës

Monitorimi i situatës së fëmijëve dhe femrave

© UNICEF Kosovë/2007/Karahoda

Anketa e Grupimeve të Treguesve të Shumëfishtë 2013-2014

Raporti Përmbledhës

GRAND DUCHY OF LUXEMBOURG
Ministry of Foreign Affairs

Directorate for Development Cooperation

AGJENCIA E STATISTIKAVE TË KOSOVËS
AGENCIJA ZA STATISTIKE KOSOVA
KOSOVO AGENCY OF STATISTICS

Tabela përmbledhëse e implementimit të anketës dhe popullatës së anketës, MICS-i në Kosovë, 2013-2014

IMPLEMENTIMI I ANKETËS			
Korniza e mostrës	Regjistrimi i popullsisë dhe Ekonomive Familjare në Kosovë 2011	Pyetësorët	Ekonomi familjare Femra (mosha 15-49 vjeçare) Meshkuj (mosha 15-49 vjeçare) Fëmijët nën pesë vjeç Pyetësi për regjistrimin e vaksinave nga qendrat shëndetësore
- I azhurnuar	Gusht - Shtator 2013		
Trajnimi i intervistuesve	Tetor - Nëntor 2013	Puna në terren	Nëntor 2013 - Prill 2014
Mostra e anketës			
Ekonomi familjare		Fëmijët nën pesë vjeç	
-Mostra	4,870	-Të kualifikueshëm	1,786
-Të banueshme	4,406	-Nënat (apo kujdestarët) e intervistuar	1,648
-Të intervistuar	4,127	-Shkalla e përgjigjes (përqind)	92.3
-Shkalla e përgjigjes (përqind)	93.7		
Femra		Meshkuj ¹	
-Të kualifikueshme për intervistë	5,915	-Të kualifikueshëm për intervistë	2,921
-Të intervistuar	5,251	-Të intervistuar	2,165
-Shkalla e përgjigjes (përqind)	88.8	-Shkalla e përgjigjes (përqind)	74.1

POPULLATA E ANKETUAR			
Madhësia mesatare e ekonomisë familjare	5.4	Përqindja e popullsisë që jeton në	
		- Zona urbane	37.4
		- Zona rurale	62.6
Përqindja e popullsisë nën:			
- Moshën 5 vjeçare	7.9		
- Moshën 18 vjeçare	31.8		
Përqindja e femrave të moshës 15-49 vjeçare me së paku një lindje të gjallë në dy vitet e fundit	12.1		

VEÇORITË E SHTËPIVE		EKONOMITË FAMILJARE OSE PASURITË PERSONALE	
Përqindja e ekonomive familjare me		Përqindja e ekonomive familjare që kanë	
- Dysheme të përfunduar	96.7	- TV Plazma/LCD TV	41.1
- Çati të përfunduar	98.2	- Frigorifer	96.9
- Mure të përfunduara	97.4	- Tokë bujqësore	61.5
		- Kafshë ferme/Bagëti	35.2
Mesatarja e personave për një dhomë që përdoret për fjetje	2.21	Përqindja e ekonomive familjare ku së paku një anëtar ka	
		- Telefon mobil	97.7
		- Veturë	66.9
		- Llogari bankare	83.8

¹ Pyetësi për meshkujt e moshës 15-49 vjeç është administruar në gjysmën e ekonomive familjare të përzgjedhura në secilin qark regjistruar

Tabela përmbledhëse e gjetjeve²

Treguesit e Anketës së Grupimeve të Treguesve të Shumëfishtë (MICS) dhe Treguesit e Objektivave Zhvillimore të Mijëvjeçarit (OZHM), Kosovë, 2013-2014

VDEKSHMËRIA E FËMIJËVE			
Vdekshmëria në fëmijëri të hershme ^a			
Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
1.1	Shkalla e vdekshmërisë neonatale	Probabiliteti i vdekjes gjatë muajit të parë të jetës	9
1.2	QZhm 4.2 Shkalla e vdekshmërisë së foshnjeve	Probabiliteti i vdekjes ndërmjet lindjes dhe ditëlindjes së parë	12
1.3	Shkalla e vdekshmërisë post-neonatale	Dallimi në mes të shkallës së vdekshmërisë së foshnjeve dhe vdekshmërisë neonatale	3
1.4	Shkalla e vdekshmërisë së fëmijëve	Probabiliteti i vdekjes ndërmjet ditëlindjes së parë dhe të pestë	3
1.5	QZhm 4.1 Shkalla e vdekshmërisë së fëmijëve nën pesë vjeç	Probabiliteti i vdekjes ndërmjet lindjes dhe ditëlindjes së pestë	15

^a Vlerat e treguesit janë për 1,000 lindje të gjalla dhe i referohen periudhës prej pesë vjet para anketës

USHQYESHMËRIA			
Gjendja e të ushqyerit			
Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
2.1a	QZhm 1.8 Prevalenca e nëneshës	Përqindja e fëmijëve nën 5 vjeç që hyjnë në kategorinë	1.8
2.1b	(a) Mesatare dhe e rëndë (b) E rëndë	(a) minus dy devijime standarde (mesatar dhe i rëndë) (b) minus tri devijime standarde (i rëndë) të medianës së peshës për moshën sipas standardit të OBSH-së	
2.2a	Prevalenca e ngecjes në rritje	Përqindja e fëmijëve nën 5 vjeç që hyjnë në kategorinë	4.3
2.2b	(a) Mesatare dhe e rëndë (b) E rëndë	(a) minus dy devijime standarde (mesatar dhe i rëndë) (b) minus tri devijime standarde (i rëndë) të medianës së gjatësisë për moshën sipas standardit të OBSH-së	
2.3a	Prevalenca e peshës së vogël për gjatësinë	Përqindja e fëmijëve nën 5 vjeç që hyjnë në kategorinë	1.4
2.3b	(a) Mesatare dhe e rëndë (b) E rëndë	(a) minus dy devijime standarde (mesatar dhe i rëndë) (b) minus tri devijime standarde (i rëndë) të medianës së peshës për gjatësinë sipas standardit të OBSH-së	
2.4	Prevalenca e mbipeshës	Përqindja e fëmijëve nën 5 vjeç që janë mbi dy devijime standarde të medianës së peshës për gjatësinë sipas standardit të OBSH-së	4.3
Gjdhënia dhe të ushqyerit e foshnjeve			
2.5	Fëmijë të ushqyer me gji	Përqindja e femrave me një lindje të gjallë në 2 vitet e fundit të cilat kanë ushqyer me gji fëmijën e tyre të fundit të lindur të gjallë në çfarëdo kohe	96.7
2.6	Fillimi i hershëm i të ushqyerit me gji	Përqindja e femrave me një lindje të gjallë në 2 vitet e fundit që kanë vendosur fëmijën e tyre të fundit në gji brenda orës së parë të lindjes	45.4
2.7	Të ushqyerit vetëm me gji nën 6 muaj	Përqindja e foshnjeve nën 6 muaj që ushqehen vetëm me gji	39.9
2.8	Të ushqyerit me gji si ushqim kryesor nën 6 muaj	Përqindja e foshnjeve nën 6 muaj që qumështin e gjirit e kanë pasur si burim kryesor të ushqimit gjatë ditës paraprake	53.2
2.9	Vazhdimi i të ushqyerit me gji deri në 1 vit	Përqindja e fëmijëve të moshës 12-15 muajsh që janë ushqyer me qumësht gjiri gjatë ditës paraprake	56.5

² Për përshkrimin e detajuar të treguesve të MICS-it shif Shtojcën E të Raportit Final

Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
2.10	Vazhdimi i të ushqyerit me gji deri në 2 vjet	Përqindja e fëmijëve të moshës 20-23 muajsh që janë ushqyer me gji gjatë ditës paraprake	31.8
2.11	Mediana e kohëzgjatjes së të ushqyerit me gji	Mosha në muaj kur 50 përqind e fëmijëve të moshës 0-35 muajsh nuk janë ushqyer me gji gjatë ditës paraprake	14.1
2.12	Të ushqyerit me gji, adekuat për moshën	Përqindja e fëmijëve të moshës 0-23 muajsh që janë ushqyer në mënyrë adekuate një ditë më parë	46.3
2.13	Fillimi i përdorimit të ushqimit të ngurtë, gjysmë të ngurtë apo të butë	Përqindja e foshnjeve 6-8 muajsh që kanë ngrënë ushqim të ngurtë, gjysmë të ngurtë apo të butë gjatë ditës paraprake	90.3
2.14	Shpeshtësia e të ushqyerit me qumësht për fëmijët që nuk ushqehen me gji	Përqindja e fëmijëve që nuk ushqehen me gji të moshës 6-23 muajsh që janë ushqyer me qumësht së paku 2 herë gjatë ditës paraprake	81.1
2.15	Shpeshtësia minimale e shujtave	Përqindja e fëmijëve të moshës 6-23 muajsh të cilët janë ushqyer me ushqim të ngurtë, gjysmë të ngurtë dhe të butë (plus ushqimi me qumësht për fëmijët që nuk ushqehen me gji) shpeshtësia minimale ose më shumë gjatë ditës paraprake	90.3
2.16	Llojlojshmëria minimale e ushqimit	Përqindja e fëmijëve të moshës 6-23 muajsh të cilët janë ushqyer nga 4 ose më shumë grupe ushqimesh gjatë ditës paraprake	63.3
2.17a	Ushqyeshmëria minimale e pranueshme	(a) Përqindja e fëmijëve të moshës 6-23 muajsh që ushqehen me gji të cilët kanë pasur së paku llojlojshmërinë minimale të ushqimit dhe shpeshtësinë minimale të shujtave gjatë ditës paraprake	47.1
2.17b		(b) Përqindja e fëmijëve të moshës 6-23 muajsh që nuk ushqehen me gji, të cilët janë ushqyer së paku 2 herë me qumësht dhe që kanë pasur së paku llojlojshmërinë minimale të ushqimit duke mos i përfshirë ushqimet me qumësht dhe shpeshtësinë minimale të shujtave gjatë ditës paraprake	51.8
2.18	Ushqimi me shishe/biberon	Përqindja e fëmijëve të moshës 0-23 muajsh që janë ushqyer me shishe/biberon gjatë ditës paraprake	61.6
Lindjet nën peshë			
2.20	Foshnja të lindura nën peshë	Përqindja e lindjeve më të fundit të gjalla në 2 vitet e fundit të lindura me peshë nën 2,500 gram	5.4
2.21	Foshnja të peshuara në lindje	Përqindja e lindjeve më të fundit të gjalla në 2 vitet e fundit që janë peshuar në lindje	99.0

SHËNDETI I FËMIJËVE**Vaksinimi**

Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
3.1	Mbulueshmëria e imunizimit kundër tuberkulozit	Përqindja e fëmijëve të moshës 12-23 muajsh që kanë marrë vaksinën BCG deri në ditëlindjen e tyre të parë	98.7
3.2	Mbulueshmëria e imunizimit kundër polios	Përqindja e fëmijëve të moshës 12-23 muajsh që kanë marrë dozën e tretë të vaksinës OPV (OPV3) deri në ditëlindjen e tyre të parë	91.0
3.3	Mbulueshmëria e imunizimit kundër difterisë, kollës së keqe dhe tetanusit (DPT)	Përqindja e fëmijëve të moshës 12-23 muajsh që kanë marrë dozën e tretë të vaksinës DPT (DPT3) deri në ditëlindjen e tyre të parë	94.7
3.4	QZhm 4.3 Mbulueshmëria e imunizimit kundër fruthit (MMR)	Përqindja e fëmijëve të moshës 24-35 muajsh që kanë marrë vaksinën kundër fruthit deri në ditëlindjen e tyre të dytë	92.1
3.5	Mbulueshmëria e imunizimit kundër Hepatitit B	Përqindja e fëmijëve të moshës 12-23 muajsh që kanë marrë dozën e tretë të vaksinës kundër Hepatitit B (HepB3) deri në ditëlindjen e tyre të parë	94.0

Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
3.6	Mbulueshmëria e imunizimit kundër Haemophilus influenzae tipi B (Hib)	Përqindja e fëmijëve të moshës 12-23 muajsh që kanë marrë dozën e tretë të vaksinës Hib (Hib3) deri në ditëlindjen e tyre të parë	89.1
3.8	Mbulueshmëria e imunizimit të plotë	Përqindja e fëmijëve të moshës 24-35 muajsh të cilët kanë marrë të gjitha vaksinat e rekomanduara sipas kalendarit të imunizimit në Kosovë deri në ditëlindjen e tyre të parë (fruthi deri në ditëlindjen e dytë)	78.5
Diarrea			
-	Fëmijë me diarre	Përqindja e fëmijëve të moshës nën 5 vjeçare me diarre në 2 javët e fundit	9.1
3.10	Kërkimi i kujdesit për diarre	Përqindja e fëmijëve të moshës nën 5 vjeçare me diarre në 2 javët e fundit për të cilët është kërkuar këshillim ose trajtim nga një institucion ose ofrues i shërbimeve shëndetësore	46.9
SS ³	Trajtimi i diarresë me kripëra rihidratuese përmes gojës (ORS) ⁴	Përqindja e fëmijëve të moshës nën 5 vjeçare me diarre në 2 javët e fundit të cilët kanë marrë ORS	38.6
SS	Trajtimi i diarresë me terapi të rihidratimit përmes gojës (ORT) dhe me të ushqyer të vazhdueshëm ⁵	Përqindja e fëmijëve nën moshën 5 vjeçare me diarre në 2 javët e fundit që kanë marrë ORT (pako ORS, lëng ORS të parapaketuar, ose lëngje të shtuara) dhe që vazhdimisht janë ushqyer gjatë kohës që kanë qenë me diarre	35.2
Simptomat e Infeksionit Akut të Sistemit Respirator (IAR)			
-	Fëmijët me simptoma të IAR-së	Përqindja e fëmijëve nën moshën 5 vjeçare me simptoma të IAR-së në 2 javët e fundit	7.8
3.13	Kërkimi i kujdesit për fëmijët me simptoma të IAR-së	Përqindja e fëmijëve nën moshën 5 vjeçare me simptoma të IAR-së për të cilët është kërkuar këshilla apo trajtim nga institucionet ose ofruesit e shërbimeve shëndetësore	73.1
3.14	Trajtimi me antibiotik për fëmijët me simptoma të IAR-së	Përqindja e fëmijëve nën moshën 5 vjeçare me simptoma të IAR-së që kanë marrë antibiotik	38.6
Përdorimi i lëndëve djegëse të ngurta			
3.15	Përdorimi i lëndëve djegëse të ngurta për gatim	Përqindja e anëtarëve të familjes që përdorin lëndë djegëse të ngurta si burim kryesor të energjisë së ekonomisë familjare për gatim	71.0
Temperatura e lartë			
-	Fëmijë me temperaturë të lartë	Përqindja e fëmijëve nën moshën 5 vjeçare me temperaturë të lartë në 2 javët e fundit	20.8
3.20	Kërkimi i kujdesit shëndetësor për temperaturë	Përqindja e fëmijëve nën moshën 5 vjeçare me temperaturë të lartë në 2 javët e fundit për të cilët është kërkuar këshillim apo trajtim nga institucionet apo ofruesit e shërbimeve mjekësore	71.2

³ SS (specifike për anketë) shpjegon një tregues të llogaritur nga përfshirja e një moduli apo pyetje jo standarde në këtë anketë që nuk është pjesë e Pyetësorit Global të MICSS-it apo aplikohet metodë jo standarde e llogaritjes që nuk është e përfshirë në Planin Global Tabelar të MICSS-it.

⁴ Ky tregues është i krahasueshëm me treguesin MICS 3.11 "Trajtimi i diarresë me kripëra rihidratuese përmes gojës (ORS) dhe zink" me përjashtimin e zinkut i cili nuk është i administrueshëm në Kosovë.

⁵ Ky tregues është i krahasueshëm me treguesin MICS 3.12 "Trajtimi i diarresë me terapi rihidratuese përmes gojës (ORT) dhe ushqyeshmëri të vazhdueshme" me përjashtim të lëngjeve të rekomanduara të përgatitura në shtëpi të cilat nuk janë pjesë e trajtimit sipas qeverisë në Kosovë.

UJI DHE KANALIZIMI			
Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
4.1 QZhM 7.8	Përdorimi i burimeve të përmirësuara të ujit të pijshëm	Përqindja e anëtarëve të ekonomisë familjare që përdorin burime të përmirësuara të ujit të pijshëm	98.5
4.2	Trajtimi i ujit	Përqindja e anëtarëve të ekonomisë familjare në ekonomitë familjare që përdorin ujë të pijshëm të papërmirësuar të cilët përdorin një metodë adekuate të trajtimit	22.0
4.3 QZhM 7.9	Përdorimi i kanalizimit të përmirësuar	Përqindja e anëtarëve të ekonomisë familjare që shfrytëzojnë pajisje sanitare të përmirësuara që nuk janë të përbashkëta	78.3
4.4	Mënjanimi i sigurt i jashtëqitjes së fëmijëve	Përqindja e fëmijëve të moshës 0-2 vjeçare jashtëqitjet e fundit të të cilëve janë mënjanuar në mënyrë të sigurt	12.7
4.5	Vendi për pastrimin e duarve	Përqindja e ekonomive familjare me vend të caktuar për pastrimin e duarve ku uji dhe sapuni apo preparatet e tjera të pastrimit janë prezent	90.0
4.6	Disponueshmëria me sapun apo preparate të tjera pastrimi	Përqindja e ekonomive familjare që kanë sapun apo preparate të tjera pastrimi	94.2

SHËNDETI RIPRODHUES			
Kontraceptimi dhe nevojat e paplotësuara			
Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
-	Shkalla e përgjithshme e fertilitetit	Shkalla e përgjithshme e fertilitetit për femrat e moshës 15-49 vjeçare	2.3
5.1 QZhM 5.4	Shkalla e lindjes tek adoleshentet	Shkalla e fertilitetit për moshë specifike për femrat e moshës 15-19 vjeçare	15
5.2	Shtatzënësia në moshë të re	Përqindja e femrave të moshës 20-24 vjeçare që kanë pasur së paku një lindje të gjallë para moshës 18 vjeçare	1.4
5.3 QZhM 5.3	Shkalla e prevalencës së kontraceptivëve	Përqindja e femrave të moshës 15-49 vjeçare që aktualisht janë të martuara ose në bashkëjetesë të cilat përdorin (ose partneri i të cilave përdor) një metodë kontraceptive (moderne ose tradicionale)	65.8
5.4 QZhM 5.6	Nevojat e paplotësuara	Përqindja e femrave të moshës 15-49 vjeçare që aktualisht janë të martuara ose në bashkëjetesë të cilat janë fertile dhe dëshirojnë të kenë hapësirë në mes lindjeve të tyre apo të kufizojnë numrin e fëmijëve që kanë, të cilat aktualisht nuk janë duke përdorur metoda kontraceptive	8.9
Shëndeti i nënës dhe i të posalindurit			
5.5a QZhM 5.5	Mbulueshmëria e kujdesit shëndetësor para lindjes (antenatal)	Përqindja e femrave të moshës 15-49 vjeçare me një lindje të gjallë në 2 vitet e fundit të cilat janë kontrolluar gjatë shtatzënisë së fundit e cila ka çuar tek një lindje e gjallë (a) së paku një herë nga personeli i kualifikuar mjekësor (b) së paku katër herë nga ndonjë ofruar	97.8
5.5b QZhM 5.5			91.8
5.6	Përbajtja (lloji) e kujdesit shëndetësor para lindjes (antenatal)	Përqindja e femrave të moshës 15-49 vjeçare me një lindje të gjallë në 2 vitet e fundit të cilave ju është bërë matja e tensionit të gjakut dhe që kanë dhënë urinën dhe mostrën e gjakut gjatë shtatzënisë së fundit e cila ka rezultuar me lindje të gjallë	81.1
5.7 QZhM 5.2	Personel i kualifikuar në lindje	Përqindja e femrave të moshës 15-49 vjeçare me një lindje të gjallë në 2 vitet e fundit që janë asistuar nga personeli i kualifikuar shëndetësor gjatë lindjes së tyre të fundit të gjallë	99.0

Shëndeti i nënës dhe i të posalindurit			
Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
5.8	Lindjet në institucion shëndetësor	Përqindja e femrave të moshës 15-49 vjeçare me së paku një lindje të gjallë në 2 vitet e fundit, lindja e gjallë e fundit e të cilave është kryer në një institucion shëndetësor	99.0
5.9	Lindje me prerje cezariane	Përqindja e femrave të moshës 15-49 vjeçare të cilat lindjen e tyre të fundit të gjallë në 2 vitet e fundit e kanë kryer me prerje cezariane	27.0
Kontrollet shëndetësore pas lindjes			
5.10	Qëndrimi në institucion shëndetësor pas lindjes	Përqindja e femrave të moshës 15-49 vjeçare që kanë qëndruar në institucion shëndetësor për 12 orë ose më shumë pas lindjes së foshnjës së tyre të fundit të gjallë në 2 vitet e fundit	97.4
5.11	Kontrolli shëndetësor pas lindjes për të posalindurin	Përqindja e lindjeve të fundit të gjalla në 2 vitet e fundit që kanë pasur kontroll shëndetësor pas lindjes gjatë qëndrimit në institucion shëndetësor apo në shtëpi, apo një vizitë shëndetësore të pas lindjes brenda 2 ditëve pas lindjes	95.9
5.12	Kontrolli shëndetësor pas lindjes për nënën	Përqindja e femrave të moshës 15-49 vjeçare që kanë pasur kontroll shëndetësor pas lindjes gjatë qëndrimit në institucion shëndetësor apo në shtëpi, apo një vizitë shëndetësore brenda 2 ditëve pas lindjes së foshnjës së tyre të fundit të gjallë në 2 vitet e fundit	85.2

ZHVILLIMI I FËMIJËS			
Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
6.1	Vijueshmëria e arsimit në moshë të hershme (parashkollor)	Përqindja e fëmijëve të moshës 36-59 muajsh që vijnë nën një program të arsimit parashkollor	13.9
6.2	Përkrahja për mësim	Përqindja e fëmijëve të moshës 36-59 muajsh me të cilët një i rritur është angazhuar në katër ose më shumë aktivitete për të promovuar të mësuarit dhe gatishmërinë për shkollim gjatë 3 ditëve të fundit	66.3
6.3	Përkrahja nga babai për mësim	Përqindja e fëmijëve të moshës 36-59 muajsh babai biologjik i të cilëve është angazhuar në katër ose më shumë aktivitete për të promovuar të mësuarit dhe gatishmërinë për shkollim gjatë 3 ditëve të fundit	6.0
6.4	Përkrahja nga nëna për mësim	Përqindja e fëmijëve të moshës 36-59 muajsh nëna biologjike e të cilëve është angazhuar në katër ose më shumë aktivitete për të promovuar të mësuarit dhe gatishmërinë për shkollim gjatë 3 ditëve të fundit	42.8
6.5	Disponueshmëria me libra për fëmijë	Përqindja e fëmijëve të moshës nën 5 vjeçare që kanë tre ose më shumë libra për fëmijë	31.1
6.6	Disponueshmëria me lodra	Përqindja e fëmijëve të moshës nën 5 vjeçare që luajnë me 2 ose më shumë lloje lodrash	66.6
6.7	Kujdesi joadekuat	Përqindja e fëmijëve të moshës nën 5 vjeçare që janë lënë vetëm ose nën kujdesin e ndonjë fëmije tjetër më të ri se 10 vjeç për më shumë se një orë, së paku një herë në javën e kaluar	5.9
6.8	Indeksi i zhvillimit në fëmijëri të hershme	Përqindja e fëmijëve të moshës 36-59 muajsh që në aspektin zhvillimor janë në hap me së paku tre nga katër kriteret vijuese: shkrim-lexim dhe numërim, aspekti fizik, social-emocional dhe të mësuarit	83.4

SHKRIM-LEXIMI DHE ARSIMI				
Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera	
7.1	QZhM 2.3	Shkalla e shkrim-leximit tek të rinjtë	Përqindja e të rinjve të moshës 15-24 vjeçare që janë në gjendje të lexojnë fjali të shkurta rreth jetës së përditshme ose që kanë vijuar arsimin e mesëm të lartë apo arsimin e lartë (a) Femra (b) Meshkuj	98.0 97.6
7.2		Përgatitja për shkollë	Përqindja e fëmijëve në klasën e parë të shkollës fillore që kanë vijuar arsimin parashkollor gjatë vitit shkollor paraprak	75.5
7.3		Shkalla neto e regjistrimit në arsimin fillor	Përqindja e fëmijëve të moshës shkollore që hyjnë në klasë të parë të shkollës fillore	91.6
7.4	QZhM 2.1	Raporti neto i vijueshmërisë së shkollës fillore (i adaptuar)	Përqindja e fëmijëve të moshës së shkollës fillore që aktualisht vijojnë arsimin fillor ose të mesëm	98.0
7.5		Raporti neto i vijueshmërisë së shkollës së mesme (i adaptuar)	Përqindja e fëmijëve të moshës së shkollës së mesme që aktualisht vijojnë shkollën e mesme apo arsimin e lartë	90.9
SS		Raporti neto i vijueshmërisë së shkollës së mesme të ulët (i adaptuar)	Përqindja e fëmijëve të moshës së shkollës së mesme të ulët që aktualisht vijojnë shkollën e mesme të ulët ose arsimin e lartë	95.9
SS		Raporti neto i vijueshmërisë së shkollës së mesme të lartë (i adaptuar)	Përqindja e fëmijëve të moshës së shkollës së mesme të lartë që aktualisht vijojnë shkollën e mesme të lartë apo më shumë	82.0
7.6	QZhM 2.2	Fëmijët që arrijnë klasën e fundit të shkollës fillore	Përqindja e fëmijëve që hyjnë në klasë të parë të shkollës fillore të cilët arrijnë në klasën e fundit	99.6
7.7		Shkalla e përfundimit të shkollës fillore	Numri i fëmijëve që vijojnë klasën e fundit të shkollës fillore (përfshirë përsëritësit) pjesëtuar me numrin e fëmijëve të moshës për përfundim të shkollës fillore (mosha adekuate për vitin e fundit të shkollës fillore)	97.3
7.8		Shkalla e tranzicionit në shkollën e mesme të ulët ^a	Numri i fëmijëve që kanë vijuar klasën e fundit të shkollës fillore gjatë vitit shkollor paraprak të cilët janë në klasën e parë të shkollës së mesme të ulët gjatë vitit shkollor aktual pjesëtuar me numrin e fëmijëve që kanë vijuar klasën e fundit të shkollës fillore gjatë vitit paraprak	99.8
SS		Shkalla e tranzicionit në shkollën e mesme të lartë	Numri i fëmijëve që kanë vijuar klasën e fundit të shkollës së mesme të ulët gjatë vitit shkollor paraprak të cilët janë në klasën e parë të shkollës së mesme të lartë gjatë vitit shkollor aktual pjesëtuar me numrin e fëmijëve që kanë vijuar klasën e fundit të shkollës së mesme të ulët gjatë vitit paraprak	91.5
7.9	QZhM 3.1	Indeksi i barazisë gjinore (shkolla fillore)	Raporti neto i vijueshmërisë së shkollës fillore (i adaptuar) për vajza pjesëtuar me raportin neto të vijueshmërisë së shkollës fillore (i adaptuar) për djem	1.00
7.10	QZhM 3.1	Indeksi i barazisë gjinore (shkolla e mesme)	Raporti neto i vijueshmërisë së shkollës së mesme (i adaptuar) për vajza pjesëtuar me raportin neto të vijueshmërisë së shkollës së mesme (i adaptuar) për djem	0.97
SS		Indeksi i barazisë gjinore (shkolla e mesme e ulët)	Raporti neto i vijueshmërisë së shkollës së mesme të ulët (i adaptuar) për vajza pjesëtuar me raportin neto të vijueshmërisë së shkollës së mesme të ulët (i adaptuar) për djem	0.99
SS		Indeksi i barazisë gjinore (shkolla e mesme e lartë)	Raporti neto i vijueshmërisë së shkollës së mesme të lartë (i adaptuar) për vajza pjesëtuar me raportin neto të vijueshmërisë së shkollës së mesme të lartë (i adaptuar) për djem	0.96

^aShkalla e tranzicionit në shkollën e mesme të ulët korrespondon me shkallën e tranzicionit në shkollën e mesme siç definohet në treguesin Global të MICS-it 7.8

MBROJTJA E FËMIJËS			
Regjistrimi në lindje			
Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
8.1	Regjistrimi në lindje	Përqindja e fëmijëve nën moshën 5 vjeçare lindjet e të cilëve janë raportuar si të regjistruara	88.1
Puna e fëmijëve			
8.2	Fëmijët në punë	Përqindja e fëmijëve të moshës 5-17 vjeçare të cilët janë të angazhuar në punë	10.7
Disiplinimi i fëmijës			
8.3	Disiplinimi i dhunshëm	Përqindja e fëmijëve të moshës 1-14 vjeçare të cilët kanë përjetuar dhunë psikologjike ose ndëshkim fizik gjatë muajit të fundit	61.4
Martesa në moshë të re dhe poligamia			
8.4	Martesa para moshës 15 vjeçare	Përqindja e individëve të moshës 15-49 vjeçare të cilët për herë të parë janë martuar ose kanë hyrë në bashkëjetesë para moshës 15 vjeçare (a) Femra (b) Meshkuj	0.8 0.1
8.5	Martesa para moshës 18 vjeçare	Përqindja e individëve të moshës 20-49 vjeçare të cilët për herë të parë janë martuar ose kanë hyrë në bashkëjetesë para moshës 18 vjeçare (a) Femra (b) Meshkuj	10.0 1.0
8.6	Të rinjtë e moshës 15-19 vjeçare që aktualisht janë të martuar ose në bashkëjetesë	Përqindja e të rinjve të moshës 15-19 vjeçare që janë të martuar ose në bashkëjetesë (a) Femra (b) Meshkuj	3.0 0.4
8.7	Poligamia	Përqindja e individëve të moshës 15-49 vjeçare të cilët janë në bashkësi poligamike (a) Femra (b) Meshkuj	0.5 0.1
8.8a 8.8b	Dallimi në moshë ndërmjet bashkëshortëve	Përqindja e femrave të reja që janë të martuara ose në bashkëjetesë bashkëshorti i të cilave është më i vjetër për 10 ose më shumë vjet (a) në mesin e femrave të moshës 15-19 vjeçare (b) në mesin e femrave të moshës 20-24 vjeçare	(4.4) 6.3
() Figurë e bazuar në 25-49 raste të pa-peshuara			
Qëndrimet ndaj dhunës në familje			
8.12	Qëndrimet ndaj dhunës në familje	Përqindja e individëve të moshës 15-49 vjeçare që deklarojnë se burri arsyetohet ta godasë ose ta rrahë gruan e tij së paku në njërin nga rrethanat vijuese: (1) nëse ajo del pa i treguar atij, (2) nëse ajo i neglizhon fëmijët, (3) nëse ajo fjaloset me të, (4) nëse ajo refuzon të bëjë seks me të, (5) nëse ajo e djeg ushqimin (a) Femra (b) Meshkuj	32.9 14.9
SS	Qëndrimet ndaj dhunës në familje (përfshirë rrethanat shtesë)	Përqindja e individëve të moshës 15-49 vjeçare që deklarojnë se burri ka arsye ta godasë ose ta rrahë gruan e tij së paku në njërin nga rrethanat vijuese: (1) nëse ajo del pa i treguar atij, (2) nëse ajo i neglizhon fëmijët, (3) nëse ajo fjaloset me të, (4) nëse ajo refuzon të bëjë seks me të, (5) nëse ajo e djeg ushqimin, (6) nëse ajo nuk kujdeset për punët e shtëpisë dhe higjienën, (7) nëse ajo nuk kujdeset për prindërit e tij, (8) nëse ajo e bënë xheloz me sjelljet e saj ndaj meshkujve tjerë, (9) nëse ajo merr vendime për familjen pa e konsultuar atë (a) Femra (b) Meshkuj	42.4 21.9

Modalitetet e jetesës së fëmijëve			
Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
8.13	Modalitetet e jetesës së fëmijës	Përqindja e fëmijëve të moshës 0-17 vjeçare që nuk jetojnë me asnjërin prind biologjik	0.5
8.14	Prevalenca e fëmijëve me një apo dy prindër të vdekur	Përqindja e fëmijëve të moshës 0-17 vjeçare të cilëve u ka vdekur njëri apo të dy prindërit biologjik	2.5
8.15	Fëmijët me së paku njërin prind që jeton jashtë vendit	Përqindja e fëmijëve të moshës 0-17 vjeçare me së paku njërin prind biologjik që jeton jashtë vendit	4.1

HIV/AIDS DHE SJELLJA SEKSUALE			
Njohuritë dhe qëndrimet ndaj HIV/AIDS			
Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
-	Që kanë dëgjuar për AIDS	Përqindja e individëve të moshës 15-49 vjeçare që kanë dëgjuar për AIDS-in (a) Femra (b) Meshkuj	91.4 93.4
9.1	QZhm 6.3 Njohuritë e të rinjve rreth parandalimit të HIV-it	Përqindja e të rinjve të moshës 15-24 vjeçare që identifikojnë saktësisht mënyrat e parandalimit të bartjes seksuale të HIV-it, dhe që refuzojnë idetë e gabuara rreth bartjes së HIV-it (a) Femra (b) Meshkuj	16.8 17.4
9.2	Njohuritë rreth bartjes së HIV-it nga nëna tek fëmija	Përqindja e individëve të moshës 15-49 vjeçare që saktësisht identifikojnë të tri mënyrat e bartjes së HIV-it nga nëna tek fëmija (a) Femra (b) Meshkuj	44.7 38.3
9.3	Qëndrimet pranuese ndaj personave që jetojnë me HIV	Përqindja e individëve të moshës 15-49 vjeçare që shprehen se kanë qëndrime pranuese në të katër pyetjet për personat që jetojnë me HIV (a) Femra (b) Meshkuj	6.2 8.2
Testimi për HIV			
9.4	Personat që dinë se ku mund të testohen për HIV	Përqindja e personave të moshës 15-49 vjeçare që deklarojnë se dinë një vend ku bëhet testi i HIV-it (a) Femra (b) Meshkuj	15.5 31.0
9.5	Personat që janë testuar për HIV dhe që i dinë rezultatet	Përqindja e personave të moshës 15-49 vjeçare që janë testuar për HIV në 12 muajt e fundit dhe që i dinë rezultatet e tyre (a) Femra (b) Meshkuj	0.7 1.4
9.6	Të rinjët seksualisht aktiv që janë testuar për HIV dhe që i dinë rezultatet	Përqindja e të rinjve të moshës 15-24 vjeçare që kanë pasur marrëdhënie seksuale në 12 muajt e fundit, të cilët janë testuar për HIV në 12 muajt e fundit dhe që i dinë rezultatet e tyre (a) Femra (b) Meshkuj	1.3 1.1
9.7	Këshillimi për HIV gjatë kujdesit shëndetësor para lindjes (antenatal)	Përqindja e femrave të moshës 15-49 vjeçare që kanë pasur një lindje të gjallë në 2 vitet e fundit dhe që kanë pranuar kujdes shëndetësor para lindjes (antenatal) gjatë shtatzënisë së fëmijës së tyre të fundit, e që raportojnë se kanë marrë këshillim mbi HIV-in gjatë kujdesit shëndetësor para lindjes (antenatal)	3.6

Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
9.8	Testimi për HIV gjatë kujdesit shëndetësor para lindjes (antenatal)	Përqindja e femrave të moshës 15-49 vjeçare që kanë pasur një lindje të gjallë në 2 vitet e fundit dhe që kanë pranuar kujdes shëndetësor para lindjes (antenatal) gjatë shtatzënisë së fëmijës së tyre të fundit, të cilat raportojnë se u është ofruar dhe janë testuar për HIV gjatë kujdesit shëndetësor para lindjes (antenatal) dhe që kanë marrë rezultatet e tyre	2.1
Sjellja seksuale			
9.9	Të rinjtë që nuk kanë pasur marrëdhënie seksuale asnjëherë	Përqindja e të rinjve që nuk janë martuar kurrë të moshës 15-24 vjeçare të cilët nuk kanë pasur marrëdhënie seksuale asnjëherë (a) Femra (b) Meshkuj	91.1 54.5
9.10	Marrëdhënia seksuale para moshës 15 vjeçare tek të rinjtë	Përqindja e të rinjve të moshës 15-24 vjeçare që kanë pasur marrëdhënie seksuale para moshës 15 vjeçare (a) Femra (b) Meshkuj	0.2 4.4
9.11	Dallimi në moshë ndërmjet partnerëve seksual	Përqindja e femrave të moshës 15-24 vjeçare që kanë pasur marrëdhënie seksuale në 12 muajt e fundit me një partner i cili ishte më i vjetër për 10 vjet ose më shumë	6.5
9.12	Partnerët e shumtë seksual	Përqindja e personave të moshës 15-49 vjeçare që kanë pasur marrëdhënie seksuale me më shumë se një partner në 12 muajt e fundit (a) Femra (b) Meshkuj	0.0 7.1
9.13	Përdorimi i kondomit gjatë marrëdhënies së fundit seksuale tek personat me partnerë të shumtë seksual	Përqindja e personave të moshës 15-49 vjeçare që raportojnë se kanë pasur më shumë se një partner seksual në 12 muajt e fundit të cilët po ashtu raportojnë se kanë përdorur kondom në herën e fundit kur kanë pasur marrëdhënie seksuale (a) Femra (b) Meshkuj	(*) 36.8
9.14	Marrëdhënie seksuale me partner jo të rregullt	Përqindja e të rinjve seksualisht aktiv të moshës 15-24 vjeçare që kanë pasur marrëdhënie seksuale me një partner jashtë-martesor, një partner me të cilin nuk kanë qenë në bashkëjetesë në 12 muajt e fundit (a) Femra (b) Meshkuj	6.9 37.1
9.15	QZhm 6.2 Përdorimi i kondomit me partner jo të rregullt	Përqindja e të rinjve të moshës 15-24 vjeçare që raportojnë se kanë përdorur kondom gjatë marrëdhënies së fundit seksuale me një partner seksual jashtë-martesorë, një partner me të cilin nuk kanë qenë në bashkëjetesë në 12 muajt e fundit (a) Femra (b) Meshkuj	37.3 67.6
(*) Figurë e bazuar në më pak se 25 raste të pa-peshuara			
Synetia			
9.17	Synetia	Përqindja e meshkujve të moshës 15-49 vjeçare që janë bërë synet	91.5

ÇASJA NË MAS MEDIA DHE NË TIK**Çasja në mas-media**

Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
10.1	Ekspozimi ndaj mas-mediave	Përqindja e personave të moshës 15-49 vjeçare të cilët, së paku një herë në javë, lexojnë gazetë ose revistë, dëgjojnë radio, dhe shikojnë televizion (a) Femra (b) Meshkuj	23.4 42.4

Shfrytëzimi i teknologjisë informative/komunikimit			
Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
10.2	Përdorimi i kompjuterit	Përqindja e të rinjëve të moshës 15-24 vjeçare që kanë përdorur kompjuter gjatë 12 muajve të fundit (a) Femra (b) Meshkuj	93.6 92.8
10.3	Shfrytëzimi i internetit	Përqindja e të rinjëve të moshës 15-24 vjeçare që kanë shfrytëzuar internetin gjatë 12 muajve të fundit (a) Femra (b) Meshkuj	95.0 96.9

MIRËQENIA SUBJEKTIVE			
Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
11.1	Kënaqshmëria me jetën	Përqindja e të rinjëve të moshës 15-24 vjeçare që janë shumë apo paksa të kënaqur me jetën e tyre (a) Femra (b) Meshkuj	91.8 93.0
11.2	Lumturia	Përqindja e të rinjëve të moshës 15-24 vjeçare që janë shumë apo paksa të lumtur (a) Femra (b) Meshkuj	90.0 83.4
11.3	Perceptimi i një jete më të mirë	Përqindja e të rinjëve të moshës 15-24 vjeçare jeta e të cilëve është përmirësuar gjatë vitit të fundit, dhe të cilët presin se jeta e tyre do të jetë edhe më e mirë pas një viti (a) Femra (b) Meshkuj	51.9 56.7

PËRDORIMI I DUHANIT DHE ALKOOLIT			
Përdorimi i duhanit			
Treguesi MICS	Emri i treguesit	Përshkrimi	Vlera
12.1	Përdorimi i duhanit	Përqindja e personave të moshës 15-49 vjeçare që kanë tymosur cigare, ose që kanë përdorur produkte duhani të tymosura ose të pa tymosura në çfarëdo kohe gjatë muajit të fundit (a) Femra (b) Meshkuj	19.3 34.3
12.2	Tymosja e duhanit para moshës 15 vjeçare	Përqindja e personave të moshës 15-49 vjeçare që kanë tymosur një cigare të plotë para moshës 15 vjeçare (a) Femra (b) Meshkuj	4.9 29.1
Konsumimi i alkoolit			
12.3	Konsumimi i alkoolit	Përqindja e personave të moshës 15-49 vjeçare që kanë pirë së paku një pije alkoolike në çfarëdo kohe gjatë muajit të fundit (a) Femra (b) Meshkuj	9.6 34.8
12.4	Konsumimi i alkoolit para moshës 15 vjeçare	Përqindja e personave të moshës 15-49 vjeçare që kanë pirë së paku një pije alkoolike para moshës 15 vjeçare (a) Femra (b) Meshkuj	1.3 10.8

PËRMBAJTJA

Tabela përmbledhëse e implementimit të anketës dhe popullatës së anketës, MICS-i në Kosovë, 2013-2014	i
Tabela përmbledhëse e gjetjeve	ii
Falënderimet	xv
I. Hyrje	1
Historiku	1
Objektivat e Anketës	1
II. Përmbledhje e përgjithshme	3
Karakteristikat e Ekonomive Familjare	3
Vdekshmëria e fëmijëve	4
Lindje nën peshë	4
Gjendja e të ushqyerit	4
Gjdhënja dhe të ushqyerit e foshnjeve	5
Vaksinimet	6
Kujdesi ndaj sëmundjeve	6
Përdorimi i lëndëve të ngurta djegëse	7
Përdorimi i burimeve të përmirësuara të ujit	7
Përdorimi i shërbimeve të përmirësuara të kanalizimit	8
Larja e duarve	9
Fertiliteti	9
Kontracepcioni	9
Nevojat e paplotësuara	10
Kujdesi shëndetësor para lindjes (antenatal)	10
Asistenca në lindje	10
Vendi i lindjes	10
Kontrollet shëndetësore pas lindjes (post-natale)	11
Abortet	11
Kujdesi dhe arsimimi në fëmijëri të hershme	11
Cilësia e kujdesit	11
Shkrim-leximi te femrat e reja dhe meshkujt e rinj	12
Gatishmëria për shkollë	12
Pjesëmarrja në shkollës fillore dhe të mesme	12
Regjistrimi i lindjeve	13
Fëmijët në punë	13
Disiplinimi i fëmijëve	13
Martesa e hershme dhe poligamia	14
Qëndrimet ndaj dhunës në familje	15
Modalitetet e jetesës së fëmijëve	15
Njohuritë rreth bartjes së HIV-it dhe keqkuptimet rreth HIV-it	15
Qëndrimet pranuese ndaj njerëzve që jetojnë me HIV	16
Njohuritë rreth vendit për testim për HIV, këshillimi dhe testimi gjatë kujdesit antenatal	16
Sjellja seksuale e lidhur me bartjen e HIV-it	16

Treguesit e HIV-it për femrat e reja dhe meshkujt e rinj	16
Synetia e meshkujve	17
Qasja në mas-media	17
Shfrytëzimi i teknologjisë informative/komunikimit.....	17
Mirëqenia subjektive.....	18
Përdorimi i duhanit	18
Konsumimi i alkoolit	18

FALËNDERIMET

Agjencia e Statistikave të Kosovës dëshiron të shfrytëzojë rastin të falënderojë të gjithë pjesëmarrësit në MICS-in e Kosovës që kanë dhënë kontributin e tyre në implementimin e kësaj ankete dhe në përgatitjen e këtij raporti. Përkushtimi dhe puna e palodhur e stafit të Agjencisë së Statistikave të Kosovës ka kontribuar në implementimin e suksesshëm të kësaj ankete.

Implementimi i anketës është mundësuar përmes mbështetjes financiare të Fondit për Fëmijë të Kombeve të Bashkuara (UNICEF-it), Ministrisë Federale për Punë Evropiane dhe Ndërkombëtare të Austrisë, Dukës së Madh të Luksemburgut, Fondit të Popullatës së Kombeve të Bashkuara (UNFPA), dhe Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale (MPMS). UNICEF-i, UNFPA-ja, dhe MPMS-ja si dhe Organizata Botërore e Shëndetësisë, Instituti Kombëtar i Shëndetit Publik, Ministria e Shëndetësisë, Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë dhe Zyra për Planifikim Strategjik të Kosovës dhe Agjencia e Statistikave të Kosovës e Zyrës së Kryeministrit, janë përfaqësuar nga Komitetet Teknike dhe Komitetet Drejtuese ndërministrorë.

Falënderime të veçanta për stafin dhe konsulentët e UNICEF-it, Zyra në Kosovë, Zyra Rajonale në Gjenevë e UNICEF-it CEE/CIS dhe ekipit global të MICS-it të UNICEF-it në Nju Jork për kontributin e tyre profesional dhe asistencës në implementimin e kësaj ankete. Është dhënë mbështetje teknike përgjatë tërë procesit përmes rekrutimit të stafit dhe konsulentëve të UNICEF-it për të punuar përkrah Agjencisë së Statistikave të Kosovës përgjatë të gjitha fazave të implementimit të anketës. Pa mbështetjen dhe shoqërimin e UNICEF-it në Kosovë, kjo anketë nuk do ishte e mundur. Agjencia e Statistikave të Kosovës është mirënjohëse ndaj Zyrës së UNICEF-it në Kosovë për bashkëpunimin.

Falënderime të veçanta për Siraj Mahmudlu, Koordinator Rajonal i UNICEF-it për MICS, dhe pjesëtarët e ekipit rajonal të UNICEF-it, veçanërisht Ahmet Sinan Türkyılmaz, Ana Abdelbasit dhe Ikhtier Kholmatov, mbështetja e vazhduar teknike dhe logjistike e të cilëve ishte e një rëndësie vitale. Ne shprehim mirënjohje të sinqertë për Ekipin global të MICS-it, në veçanti Attila Hancioğlu, Bo Pedersen, David Megill, Ivana Bjelic, Turgay Ünalın, dhe Yadigar Coşkun, që kanë mbështetur procesimin dhe analizën e të dhënave.

Falënderojmë pjesëtarët e Komitetit Drejtues dhe Komitetit Teknik të MICS-it të cilët ofruan këshilla të rëndësishme dhe komente përgjatë përgatitjes së anketës dhe zhvillimit të pyetësorëve.

Ne shprehim mirënjohjen tonë për të gjithë individët e ekonomive familjare në Kosovë të cilat me zemërgjerësi hapën dyert e shtëpive të tyre dhe ndanë kohën e tyre për realizimin e kësaj ankete. Pa bashkëpunimin dhe kontributin e tyre, implementimi i kësaj ankete nuk do ishte i mundur, prandaj vlerësimi më i lartë ju takon atyre.

Ne shpresojmë se ky raport do ndihmojë në përmirësimin e kushteve të jetesës për të gjithë fëmijët dhe femrat në Kosovë.

I.HYRJE

HISTORIKU

Ky raport është i bazuar në Anketën e Grupimeve të Treguesve të Shumëfishtë (MISC) të kryer në vitin 2013-2014 nga Agjencia e Statistikave të Kosovës. Anketa ofron të dhëna statistike të besueshme dhe ndërkombëtarisht të krahasueshme për të fuqizuar zhvillimin e politikave dhe programeve të bazuara në dëshmi, dhe për monitorimin e progresit drejt qëllimeve dhe përkushtimeve globale.

Fokusi i programit të UNICEF-it në rajonin e Ballkanit funksionon në kontekst të Integritimit Evropian, duke i'u përgjigjur nevojës për të fuqizuar planifikim të bazuar në dëshmi dhe vendim-marrje të bazuar në informata. Bazuar në funksionimin e sistemeve të monitorimit dhe vlerësimit, përgjegjësia sociale është një parametër i rëndësishëm në këtë proces të pozicionuar në mënyrë unike në rajon, ku Kosova edhe sot është duke u ballafaquar me mungesa të mëdha në sektorin e informimit. Mungesa e sistemeve të menaxhimit të të dhënave dhe të dhënat ekzistuese jo të sakta të kombinuara me kapacitet të ulët teknik janë barrierë të mëdha në përdorimin e të dhënave për planifikim dhe monitorim.

Duke mundësuar të kuptuarit e pasojave, monitorimi dhe vlerësimi i implementimit të programeve dhe të arriturave e rezultateve do të ndihmojnë dhe përmirësojnë njohuritë kolektive mbi fëmijët dhe femrat në Kosovë, do të mbështesin partnerët zhvillimorë të ndihmojnë popullatat që ka gjasa të përjashtohen dhe t'i u përgjigjen kërkesave që ngriten në atë fushë. Të dhënat efektive dhe menaxhimi i njohurive i shërbejnë kapaciteteve për veprime efektive dhe për arritjen e rezultateve të matshme për fëmijët dhe femrat.

MICS në Kosovë është i destinuar të mbështes të dhëna të cilësisë së lartë për fëmijët duke kontribuar në përmirësimin e cilësisë së programeve dhe përgjegjësisë së autoriteteve respektive (p.sh. institucioneve të Kosovës) dhe personave në fokus (p.sh. femrave dhe fëmijëve si dhe përfituesve të tjerë kryesor). Gjetjet e anketës janë burim i rëndësishëm i informatave për monitorimin dhe implementimin e "Strategjisë dhe Planit të Veprimit mbi të Drejtat e Fëmijëve 2009-2013" si dhe përkushtimeve tjera që vijnë nga proceset e integritimit evropian dhe parimeve të të drejtave të njeriut të përfshira në Kushtetutën e Kosovës. Për më tepër, gjetjet do shërbejnë si plotësim i të dhënave administrative dhe statistikave zyrtare.

MICS-i në Kosovë është bërë paralelisht me MICS-in me komunitetet Romë, Ashkali dhe Egjiptian në Kosovë 2013-2014 nga Agjencia e Statistikave të Kosovës duke përdorur të njëjtën metodologji dhe vegla anketimi por të bazuar në mostër të ndarë. Rezultatet e asaj ankete janë të prezantuara në një raport tjetër anketimi.

OBJEKTIVAT E ANKETËS

MICS-i në Kosovë 2013-2014 ka si objektiva primare:

- Të ofrojë informata të fundit për vlerësimin e gjendjes së femrave në Kosovë;
- Të gjenerojë të dhëna për vlerësimin kritik mbi progresin e bërë në fushat e ndryshme dhe të bëjë përpjekje shtesë në ato fusha që kërkojnë vëmendje të shtuar;
- T'i grumbullojë të dhënat të zbërthyer për identifikimin e pabarazive për të mundësuar zhvillimin e politikave të bazuara në dëshmi për përfshirjen sociale e më të cenueshme;
- Të kontribuojë në gjenerimin e një baze për të dhëna për agjendën pas vitit 2015;
- Të vërtetojë të dhëna nga burime të tjera dhe rezultatet e intervenimeve të fokusuar.

II. PËRMBLEDHJE E PËRGJITHSHME

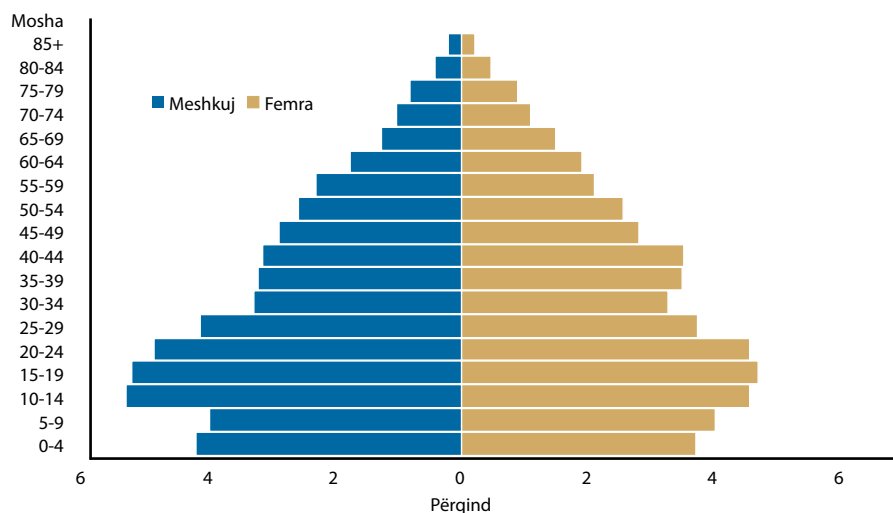
MICS-i në Kosovë 2013-2014 është anketë me mostër gjithëpërfshirëse kombëtare në të cilin janë intervistuar 4,127 ekonomi familjare, 5,251 femra, 2,165 meshkuj dhe 1,648 nëna (apo kujdestarë) të cilat janë përgjigjur për fëmijët nën moshën pesë vjeçare. Ky MICS është kryer paralelisht me anketën tjetër të MICS-it me komunitetet Romë, Ashkali dhe Egjiptianë në Kosovë 2013-2014 e cila është bazuar në një mostër të veçantë. Të dy anketat e MICS-it janë kryer në 2013-2014 në Kosovë në dy mostra të pavarura – MICS-i në Kosovë në një mostër gjithëpërfshirëse kombëtare dhe MICS-i me komunitetet Romë, Ashkali dhe Egjiptianë në Kosovë në mostrën e popullatës që jeton në këto komunitetet të veçanta.

Anketa ofron të dhëna statistikisht të besueshme dhe ndërkombëtarisht të krahasueshme për zhvillimin e programeve dhe politikave të bazuara në dëshmi. Anketa prezanton informatat e fundit për vlerësimin e gjendjes së fëmijëve, femrave dhe meshkujve si dhe ofron të dhëna për monitorim të strategjive dhe planeve ekzistuese të veprimt. Gjetjet i përkasin periudhës, përveç nëse shprehet ndryshe, nëntor 2013 – mars 2014 të implementimit të punës në terren nga Agjencia e Statistikave të Kosovës me mbështetje financiare dhe teknike të Fondit për Fëmijë të Kombeve të Bashkuara (UNICEF).

KARAKTERISTIKAT E EKONOMIVE FAMILJARE

Shpërndarja e përqindjes së popullatës së ekonomive familjare në aspektin e shpërndarjes sipas moshës dhe gjinisë përshtatet ngushtë me atë të regjistrimit të popullsisë së vitit 2011 (Figurën HH.1). Derisa rritja pozitive e popullatës mund të vërehet si shumë më e madhe tek fëmijët e moshës 0-14 vjeçare në popullatën totale (26 përqind) në krahasim me pjesën e popullatës 65 vjeçare e më shumë (tetë përqind), është me rëndësi të theksohet një reduktim i vogël i lindjeve, siç vërehet në një ulje të vogël në shpërndarjen e përqindjes për ata të moshës nën 10 vjeç. Rritja pozitive e popullatës ka kontribuar që pothuajse gjysma (45 përqind) e popullatës të jenë të moshës 0-17 vjeçare dhe një e tretat (32 përqind) e popullatës të jenë të moshën 0-17 vjeçare dhe më shumë se gjysma (53 përqind) nën moshën 30 vjeçare. Shkalla e përgjithshme e varësisë, e emërtuar si shkalla e popullatës jo aktive (moshat 0-14 dhe 65+) ndaj popullatës aktive (mosha 15-64), e shprehur në përqindje është 51 përqind, do të thotë se për çdo 100 persona aktiv janë 51 persona jo aktiv. Ka një variacion shumë të vogël në shpërndarjen e përqindjes bazuar në gjininë. Mosha e 1 (një) femre anëtare e ekonomisë familjare nuk është ditur.

Figura HH.1: Shpërndarja e popullatës së ekonomive familjare sipas moshës dhe gjinisë, Kosovë, 2013-2014

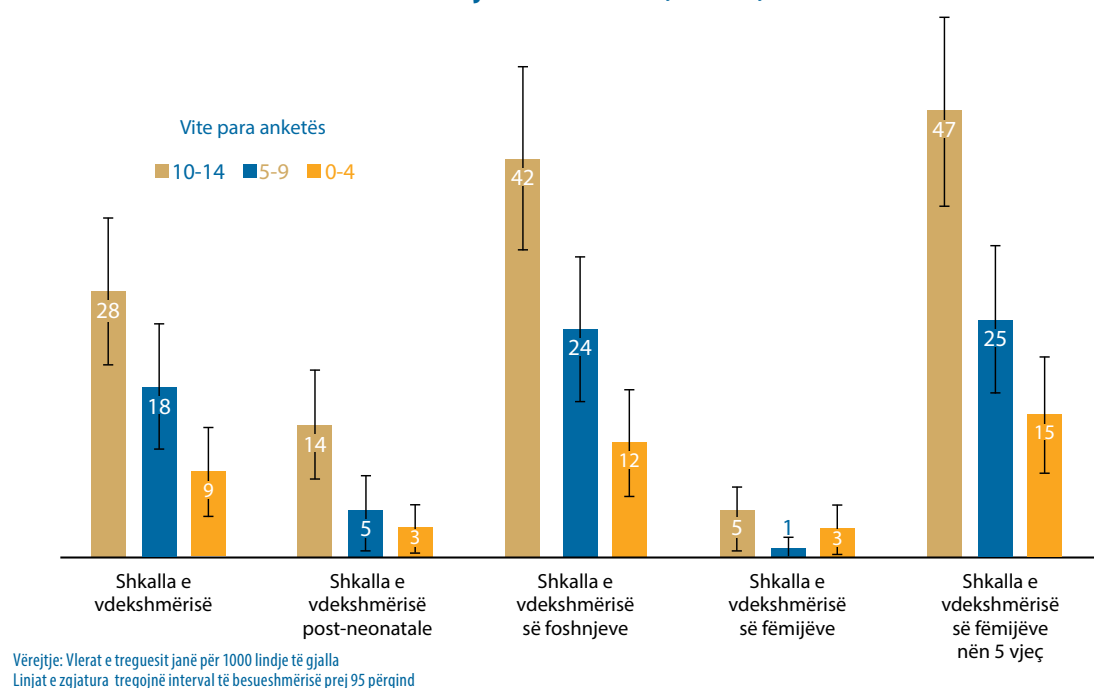

Vërejtje: 1 anëtare e ekonomisë familjare femër pa informata për moshën është përfshiruar

VDEKSHMËRIA E FËMIJËVE

Gjatë 15 viteve para anketës vdekshmëria ka ndjekur një trend vazhdimisht në ulje me shkallë të vdekshmërisë së foshnjeve gjatë pesë vjetëve para anketës në 12 për një mijë lindje të gjalla, përdërisa shkalla e vdekshmërisë nën moshën pesë vjeçare është 15 për një mijë lindje të gjalla (Figura CM.1). Proporcioni më i madh i vdekjeve të foshnjeve ndodh gjatë periudhës neonatale (9 për një mijë lindje të gjalla) dhe 80 përqind të vdekjeve nën moshën 5 vjeçare janë vdekje të foshnjeve. Edhe pse më i lartë, trendi i vlerësuar i vdekshmërisë së foshnjeve sipas anketës ndjek atë të të dhënave administrative të 15 viteve të fundit.

Figura CM.1: Shkallët e vdekshmërisë në fëmijërinë e hershme, Kosovë, 2013-2014

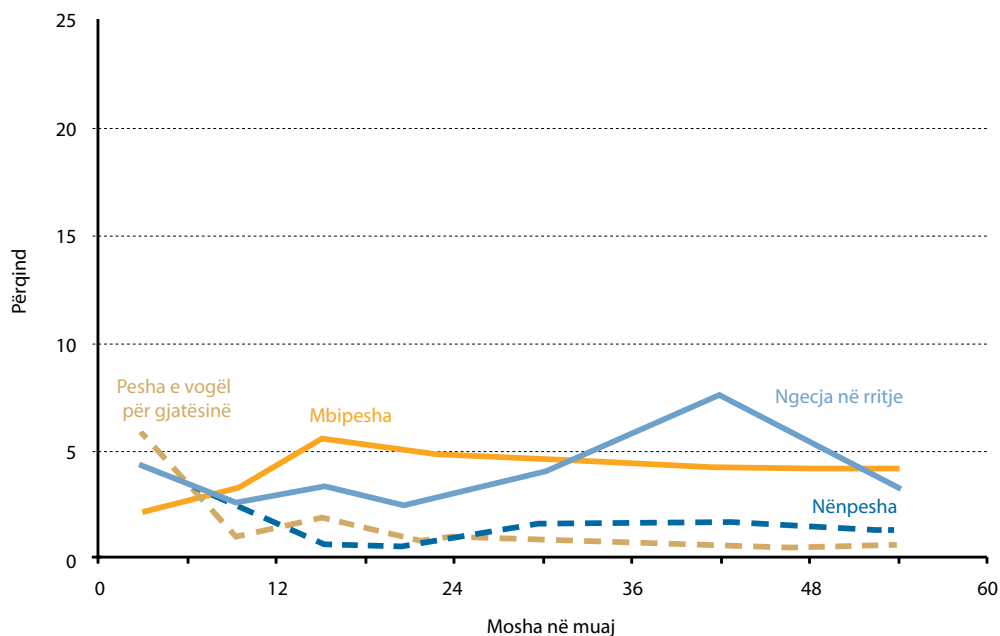
LINDJE NËN PESHË

Pothuaj të gjitha foshnjat (99 përqind) janë peshuar në lindje dhe përafërsisht një në njëzet (5 përqind) llogaritet të jenë lindur me peshë më të ulët se 2,500 gram në lindje (d.m.th. kanë peshë të ulët në lindje).

GJENDJA E TË USHQYERIT

Një në njëzet e pesë fëmijë (katër përqind) nën moshën 5 vjeçare kanë ngecje mesatare apo të rëndë në rritje apo janë shumë të shkurtër për moshën e tyre, që reflekton kequshqyerje kronike si rezultat i mos marrjes së ushqyerjes adekuate për një periudhë të gjatë dhe sëmundjeve të shpeshta apo kronike. Kjo përqindje e ulët tregon se nuk ka probleme të dukshme sa i përket ngecjes në rritje apo nën-peshës. Edhe pse pothuajse asnjë fëmijë nën moshën 5 vjeçare në Kosovë nuk është klasifikuar me nën-peshë të formës së rëndë, përafërsisht dy përqind janë mesatarisht apo rëndë nën-peshë dhe katër përqind mbipeshë apo shumë të rëndë për gjatësinë e tyre. Trendi sipas moshës tregon se ka një luhatje në përqindje të fëmijëve të moshës 15 muajsh dhe më të vjetër që janë me peshë të vogël për gjatësinë, nën-peshë, mbipeshë dhe me ngecje në rritje (Figura NU.1).

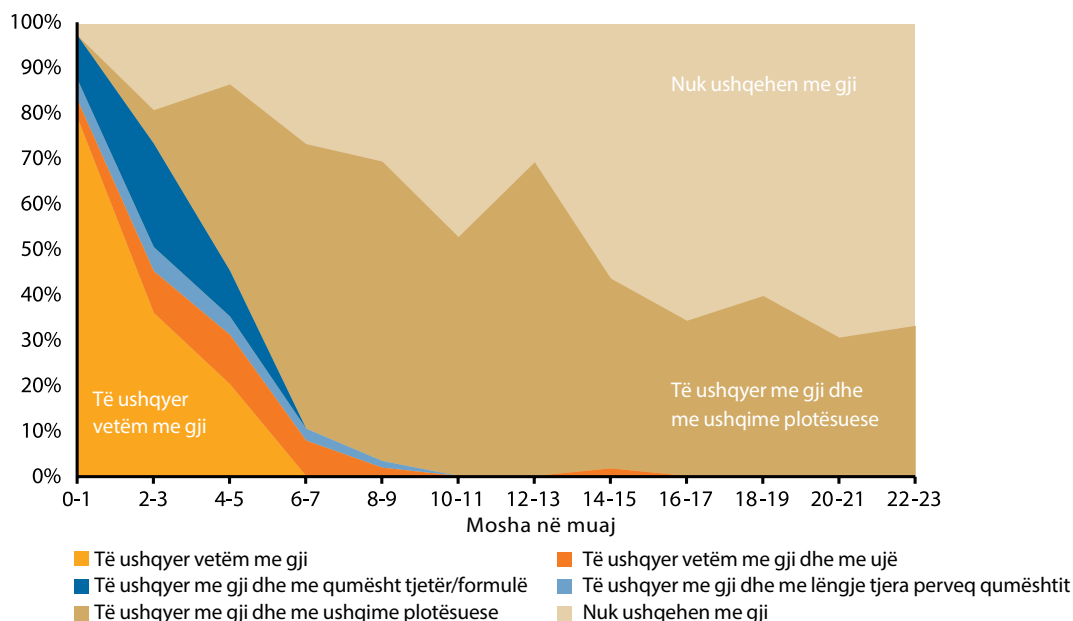
Figura NU.1: Fëmijët e moshës nën 5 vjeç me nën peshë, ngecje në rritje, peshë të vogël për gjatësinë dhe mbi peshë (mesatarisht apo rëndë), Kosovë 2013-2014

GJIDHËNJA DHE TË USHQYERIT E FOSHNJEVER

Më pak se gjysma e të porsalindurve (45 përqind) ushqehen me gji brenda orës së parë pas lindjes dhe derisa më shumë se katër të pestat (86 përqind) ushqehen me gji brenda ditës së parë pas lindjes, të ushqyerit vetëm (ekskluzivisht) me gji është prevalent për vetëm 40 përqind të fëmijëve nën moshën 6 muajsh që kontribuon në shkallën e të ushqyerit me gji adekuat për moshën për më pak se gjysmën e fëmijëve të moshës 0-23 muajsh (46 përqind). Mesatarja e çfarëdo forme të të ushqyerit me gji është 14.1 muaj për fëmijët nën moshën 3 vjeçare, dhe 2.0 muajsh për të ushqyerit vetëm me gji.

Figura NU.2: Mënyrat e të ushqyerit të foshnjëve sipas moshës, Kosovë, 2013-2014

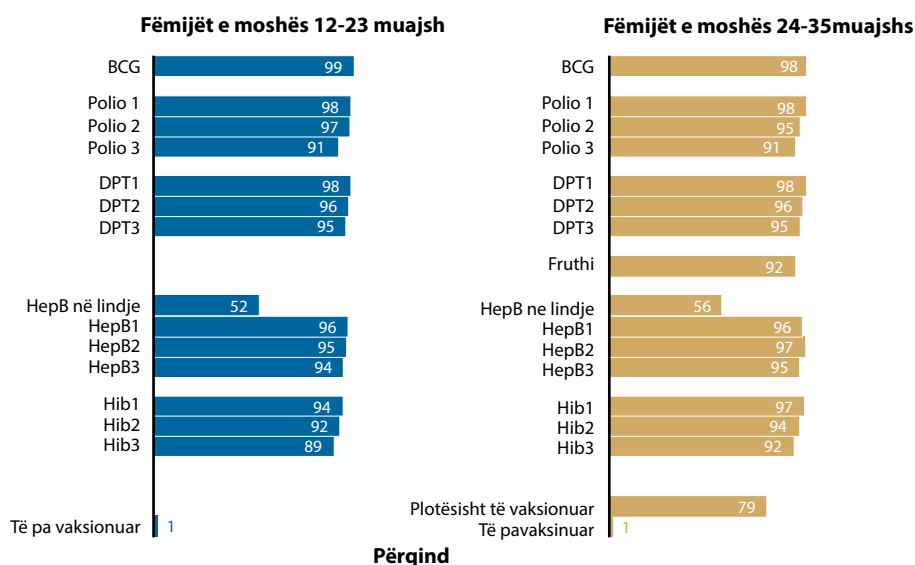
Shënim: Shifrat për moshën të shprehur në muaj 0-1, 4-5, 12-13 dhe 20-21 janë bazuar në 25-49 raste të pa peshuara

Derisa shumica (90 përqind) e fëmijëve janë ushqyer me së paku numrin minimal të shujtave, vetëm dy të tretat (63 përqind) janë ushqyer me numrin minimal të ushqimeve apo llojlojshmërinë minimale të ushqimit, prandaj më pak se gjysma (49 përqind) e fëmijëve të moshës 6-23 muajsh dhe vetëm një e treta (35 përqind) nga ekonomitë më të varfëra familjare ushqehen me sasinë minimale të pranueshme të ushqimit.

VAKSINIMET

Më pak se katër të pestat (79 përqind) të fëmijëve të moshës 24-35 muaj janë plotësisht të imunizuar në përputhje me kalendarin e imunizimit të Kosovës (Figura CH.1). Për fat të mirë ka vetëm reduktime të vogla pas secilës dozë të vaksinës, p.sh. doza e parë e Polios merret nga 98 përqind, derisa doza e tretë nga vetëm 91 përqind, që tregon se nga numri tashmë i reduktuar i atyre që fillojnë imunizimin, shumica e kompletojnë serinë e kërkuar të vaksinave, duke e reduktuar mundësinë e marrjes së këtyre sëmundjeve të parandalueshme të fëmijëve. Përderisa mbulueshmëria me vaksinën BCG është shumë e lartë 99 përqind, mezi gjysma e fëmijëve kanë marrur dozën e parë të vaksinës HepB në lindje brenda 24 orëve pas lindjes.

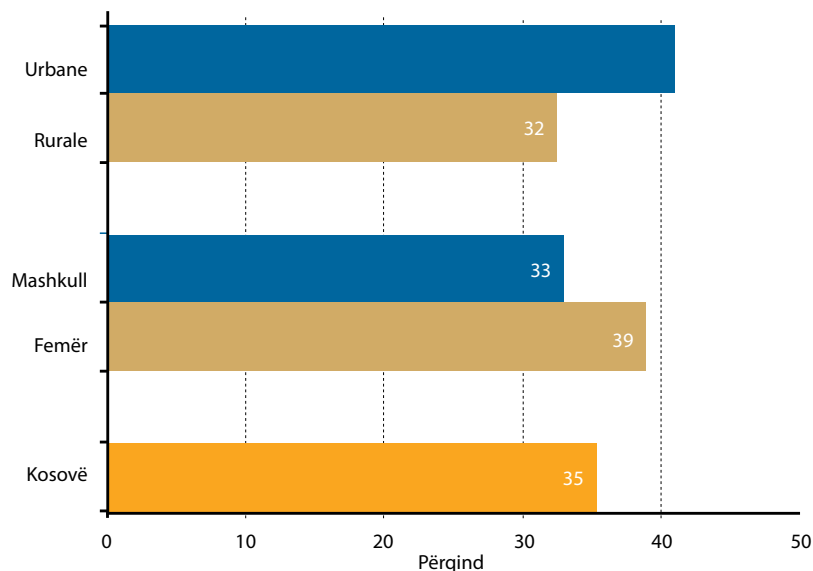
Figura CH.1: Vaksinimi deri në moshën 12 muajsh (fruthit deri 24 muaj), Kosovë, 2013-2014

KUJDESI NDAJ SËMUNDJEVE

Më pak se një në dhjetë (nëntë përqind) të fëmijëve nën moshën pesë vjeçare janë raportuar të kenë pasur një episod të diarresë dhe tetë përqind simptoma të infeksioneve akute respiratore (IAR) në dy javët para anketës, përderisa një në pesë fëmijë (21 përqind) kanë pasur temperaturë në dy javët e fundit. Për më shumë se gjysmën e fëmijëve (53 përqind) me diarre nuk është kërkuar këshillim apo trajtim, me 23 përqind të tyre që u është dhënë shumë më pak apo pothuaj asgjë për të ngrënë, duke rezultuar me vetëm një të tretën (35 përqind) e fëmijëve që kanë marr trajtim rehidratues përmes gojës (ORT) dhe në të njëjtën kohë kanë vazhduar të ushqyerit që është edhe veprim i rekomanduar (Figura CH.3). Derisa kërkimi i kujdesit shëndetësor për diarre është i ulët, 73 përqind të fëmijëve të moshës 0-59 muaj me simptoma të IAR-së janë dërguar tek ofruesit e kualifikuar, prapë, vetëm 11 përqind të femrave dinë së paku një nga dy shenjat e rrezikut të pneumonisë (frymëmarrja e shpejtuar dhe vështirësi në frymëmarrje).

Figura CH.3: Fëmijët e moshës nën 5 vjeçare me diarje që kanë marrë terapi rehidratuese përmes gojës (ORT) dhe kanë vazhduar ushqimin, Kosovë, 2013-2014

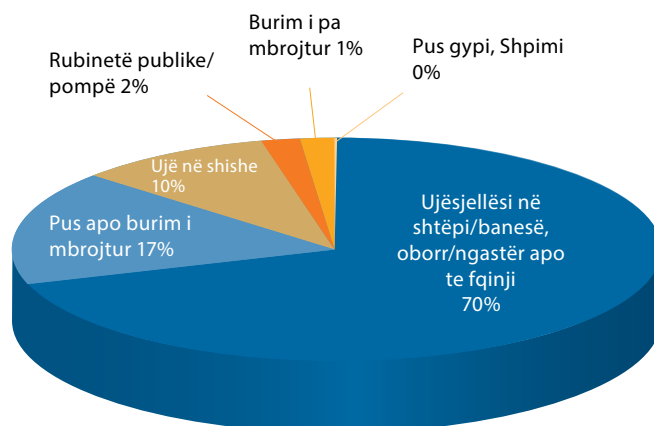
PËRDORIMI I LËNDËVE TË NGURTA DJEGËSE

Në përgjithësi, gati tri të katërtat (71 përqind) e popullatës së ekonomive familjare përdorin lëndë të ngurta djegëse për gatim, kryesisht të përbëra nga druri (70 përqind) dhe vetëm tetë përqind përdorin këto lëndë djegëse në një dhomë të ndarë që përdoret si kuzhinë, që nënkupton se ka një potencial të lartë për ekspozim ndaj ndotjes së ajrit brenda shtëpisë.

PËRDORIMI I BURIMEVE TË PËRMIRËSUARA TË UJIT

Derisa qasja në burime të përmirësuara të ujit të pijshëm është shumë e lartë në mesatare (99 përqind), vetëm gjysma e ekonomive familjare nga kuintili i më të varfërve kanë ujësjellësin në shtëpi/banesë (55 përqind). Për shtatë përqind të popullatës së ekonomive familjare të cilët nuk kanë burime të ujit të pijshëm në ndërtesë, bartja e ujit deri në ndërtesë bëhet më së shpeshti nga një mashkull i rritur (77 përqind) apo një femër e rritur (19 përqind) që bart ujin. Burimet kryesore të ujit të pijshëm janë paraqitur në figurën WS.1.

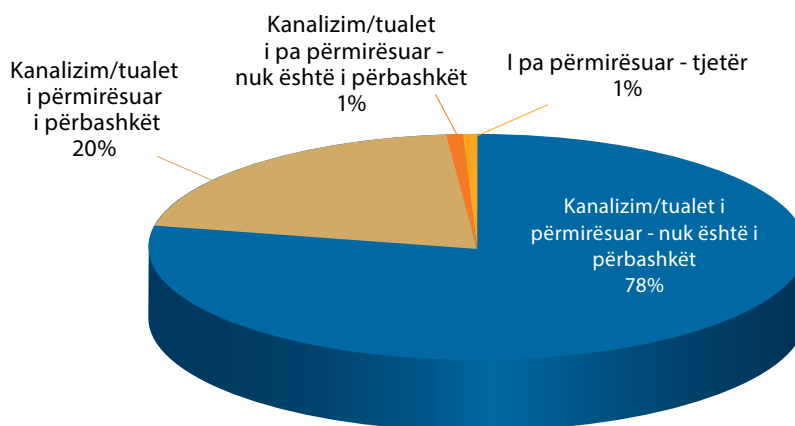
Figura WS.1: Shpërndarja në përqindje e anëtarëve të ekonomive familjare sipas burimit të ujit të pijshëm, Kosovë, 2013-2014

PËRDORIMI I SHËRBIMEVE TË PËRMIRËSUARA TË KANALIZIMIT

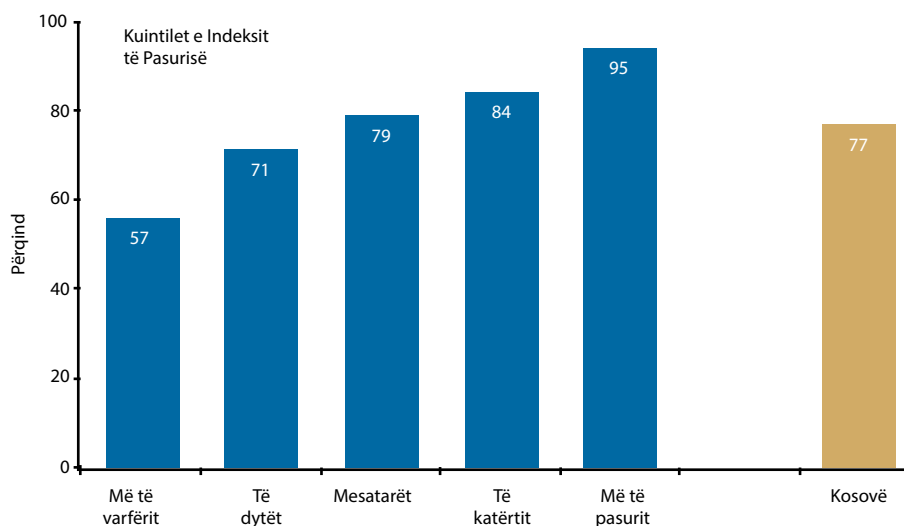
Derisa shumica absolute e popullatës në vendbanimet urbane ka qasje në kanalizim të përmirësuar (98 përqind), vetëm 68 përqind të popullatës së ekonomive familjare në vendbanimet rurale kanë të njëjtën qasje, me praktikimin e ambientit të hapur që është i lokalizuar në mesin e popullatës më të varfër. Derisa vetëm një përqind e popullatës në përgjithësi përdorin tualet të përmirësuar që është publik apo i përbashkët me ekonomitë tjera familjare, vlera është pesë përqind për popullatën më të varfër. Pak më shumë se gjysma e popullatës më të varfër (57 përqind) kanë qasje në burime të përmirësuara të ujit të pijshëm dhe kanalizim të përmirësuar derisa proporcioni më i madh është gjetur në mesin e popullatës në vendbanimet urbane (96 përqind). Është për t'u brengosur se vetëm 13 përqind e jashtëqitjes së fëmijëve është mënjanuar në mënyrë të sigurt, me shumicën absolute (85 përqind) që është hedhur në mbeturina. Figura WS.2 prezanton shpërndarjen e popullatës së anketës sipas përdorimit dhe ndarjes së tualeteve.

Figura WS.2: Shpërndarja në përqindje e anëtarëve të ekonomive familjare sipas përdorimit dhe tualeteve të përbashkëta, Kosovë, 2013-2014

Qasje në ujë të pijshëm të përmirësuar dhe kanalizim të përmirësuar sjellë përfitimet më të mëdha të shëndetit publik në një ekonomi familjare.⁶ Më shumë se gjysma (57 përqind) të ekonomive më të varfëra familjare kanë qasje në burimet e përmirësuara të ujit të pijshëm dhe kanalizime të përmirësuara me 95 përqind të ekonomive familjare më të pasura. (Figura WS.3)

Figura WS.3: Përdorimi i burimeve të përmirësuara të ujit të pijshëm dhe kanalizimi i përmirësuar sipas anëtarëve të ekonomive familjare, Kosovë, 2013-2014

⁶ Wolf, J et al. 2014. Systematic review: Assessing the impact of drinking water and sanitation on diarrhoeal disease in low- and middle-income settings: systematic review and meta-regression. Tropical Medicine and International Health 2014.
DfID. 2013. Water, Sanitation and Hygiene: Evidence Paper. DfID: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/193656/WASH-evidence-paper-april2013.pdf

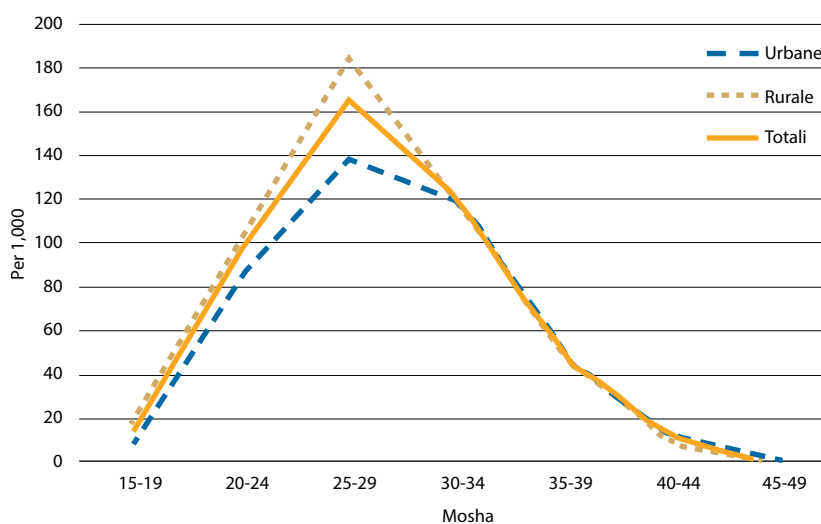
LARJA E DUARVE

Më pak se dy përqind e ekonomive familjare nuk ishin në gjendje të tregojnë një vend specifik ku anëtarët e ekonomisë familjare zakonisht lajnë duart e tyre dhe vetëm nëntë nga dhjetë (88 përqind) e ekonomive familjare kishin sapun apo preparat tjetër pastrimi diku në shtëpi/banesë në krahasim me 93 përqind e më shumë për kuintilët e tjerë të pasurisë.

FERTILITETI

Është me rëndësi të theksohet se lindja e fëmijëve në moshë të hershme ka rënë gradualisht përgjatë 10 viteve të fundit, më së shumti në vendbanimet urbane. Siç tregon SHFSM, trendi i fertilitetit më të lartë rural është më prevalent në grup moshat më të reja (15-19, 20-24, dhe 25-29) ndërsa është përafërsisht i njëjtë për grup moshat e tjera. Këto rezultate janë treguar po ashtu në Figurën RH.1 të cilat tregojnë një rreshtim të ngushtë në grup moshat e reja dhe më të vjetra por me kulmin më të lartë në vendbanimet rurale.

Figure RH.1: Shkalla e fertilitetit specifike për moshën, Kosovë, 2013-2014

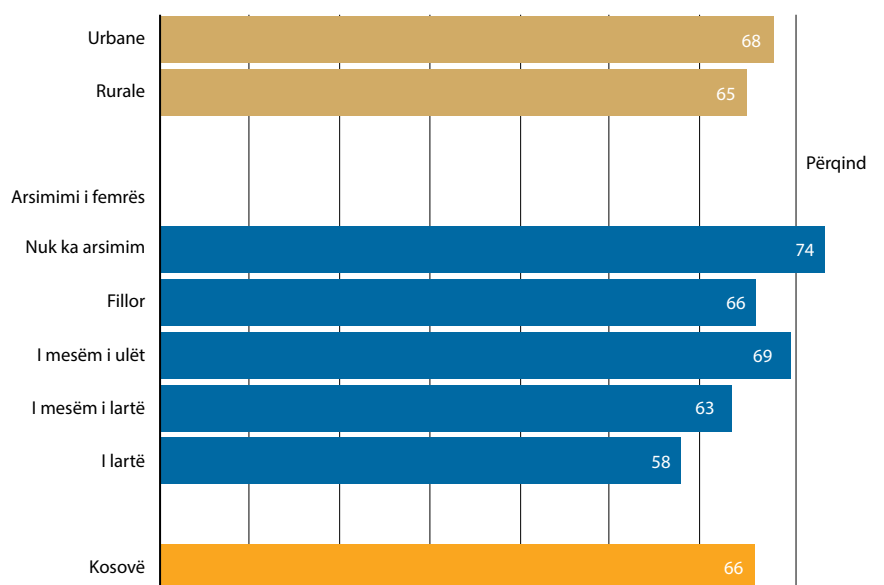

Shkallët u referohen periudhës tri vjeçare para anketës

KONTRACEPCIONI

Dy të tretat (66 përqind) e femrave aktualisht të martuara apo në bashkëjetesë kanë raportuar përdorimin aktual të kontracepcionit. Metoda më e popullarizuar, e cila në të vërtetë nuk konsiderohet metodë moderne, është tërheqja, e cila përdoret nga gjysma e femrave të martuara (51 përqind). Metodat moderne përdoren nga vetëm një në shtatë femra të martuara (14 përqind) dhe nga më pak dy përqind në mesin e atyre që nuk kanë fëmijë të gjallë. Vendimi për përdorimin e kontraceptivëve duket të jetë në mënyrë tipike vendim i përbashkët i gruas dhe burrit (94 përqind të rasteve). Gjetje sipas arsimimit dhe vendbanimit janë paraqitur në Figurën RH.2 tregojnë se ngritja e arsimimit ndërlidhet me uljen e përdorimit të kontracepcionit me 74 përqind për femrat që nuk kanë arsimim dhe 58 përqind për femrat me arsimim të lartë, përkatësisht.

Figura RH.2: Dallimet në përdorimin e kontraktivëve, Kosovë, 2013-2014

NEVOJAT E PAPLOTËSUARA

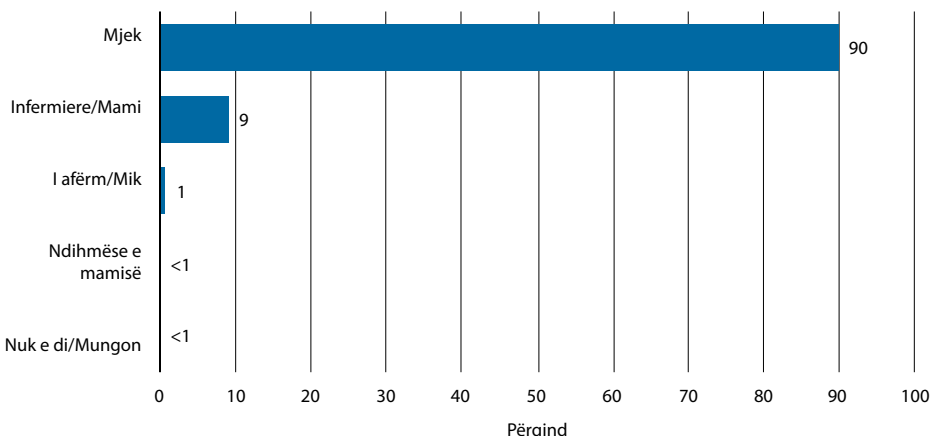
Një në dhjetë femra të martuara (nëntë përqind) kanë shprehur nevoja të paplotësuara për kontracepcion, me vlerën më të lartë në mesin e atyre të moshës 20-24 vjeçare dhe 25-29 vjeçare (14 përkatësisht 16 përqind). Në përgjithësi, shtatë në tetë femra (88 përqind) kanë kërkesa të plotësuara për kontracepcion, me vlera që rriten me moshën nga 78 përqind (të moshës 20-24 vjeçare) në 94 përqind (40-44 vjeçare).

KUJDESI SHËNDETËSOR PARA LINDJES (ANTENATAL)

Pjesa më e madhe e kujdesit antenatal ofrohet nga mjekët (98 përqind) dhe një përqindje relativisht e vogël e femrave (dy përqind) nuk kanë pranuar asnjë formë të kujdesit antenatal. Pothuajse të gjitha nënat (97 përqind) kanë pranuar kujdes antenatal më shumë se një herë dhe 92 përqind kanë pranuar kujdes antenatal minimumin e rekomanduar që është katër herë. Rreth katër të pestat (82 përqind) të femrave që jetojnë në ekonomitë më të varfëra familjare kanë pranuar katër ose më shumë vizita antenatale përderisa është pothuajse universale në mesin e atyre që jetojnë në ekonomitë më të pasura familjare. Derisa qasja në kujdesin antenatal në përgjithësi është mjaft e madhe poashtu 95 përqind e femrave kanë pasur vizitën e parë antenatale pas tre-mujorit të parë dhe pesë përqind të femrave më të varfëra nuk kanë pasur kujdes antenatal. Përmbajtja më e shpeshtë e kujdesit antenatal ishte ultrazëri (98 përqind të femrave) derisa gjysma (57 përqind e femrave) kanë pasur librin e shëndetit të përditësuar që nënkupton se edhe pse kujdesi antenatal pranohet në masë të madhe, mungon ofrimin i përmbajtjes së plotë të mundshme.

ASISTENCA NË LINDJE

Pothuaj të gjitha lindjet (99 përqind) që janë kryer në dy vitet para anketës së MICS-it janë asistuar nga personeli i kualifikuar (90 përqind nga mjekët, dhe nëntë përqind të kryera me asistencë të mamisë/infermieres) (Figura RH.3). Në përgjithësi, një e katërta (27 përqind) e femrave që kanë pasur lindje në dy vitet e fundit kanë kryer lindjen me prerje cezariene me vendimin që është marrur para fillimit të dhimbjeve të lindjes në 18 përqind të rasteve. Përqindja e femrave që kanë lindur në dy vitet e fundit me prerje cezariene është i lartë (33 përqind) në vendbanimet urbane krahasuar me vendbanimet rurale (24 përqind) si dhe në mesin e ekonomive familjare më të pasura (35 përqind). Mjeku ka pasur ndikimin kryesor në marrjen e vendimit që lindja të kryhet me prerje cezariene në 75 përqind të rasteve ndërsa në 16 përqind të rasteve kanë qenë të ndikuara nga femra.

Figura RH.3: Personi që ka asistuar në lindje, Kosovë, 2013-2014

VENDI I LINDJES

Më pak se një përqind të lindjeve kryhen në shtëpi derisa 96 përqind kryhen në institucione shëndetësore publike dhe tre përqind në sektorin privat.

KONTROLLET SHËNDETËSORE PAS LINDJES (POST-NATALE)

Derisa 97 përqind të femrave që kanë kryer lindjet në institucione shëndetësore qëndrojnë në institucione 12 apo më shumë orë pas lindjes, gjysma qëndrojnë dy apo më shumë ditë dhe nëntë përqind kanë qëndruar shtatë ditë apo më shumë. Ajo që është e rëndësishme, pothuajse një në dhjetë (tetë përqind) e të porsalindurve nuk kanë pranuar asnjë vizitë të pas lindjes (post-natale) pas lëshimit nga institucionet shëndetësore, kjo vlerë është e lartë 15 përqind për të porsalindurit nga nënat më të vjetra në moshë. Të gjitha (100 përqind) vizitat e kujdesit shëndetësor të pas lindjes për të porsalindurit brenda javës së parë pas lëshimit nga institucionet shëndetësore janë ofruar nga mjeku / infermierja / mamia dhe 60 përqind kryhen në sektorin publik. Derisa shumica (92 përqind) e të porsalindurve janë vizituar pas lëshimit nga institucioni shëndetësor, me pak se gjysma e nënave janë vizituar për të kontrolluar shëndetin e tyre (43 përqind). 38 përqind e femrat që kanë pasur lindje me prerje cezariene nuk janë vizituar pas lëshimit nga institucioni shëndetësor dhe 68 përqind e tyre nga ekonomitë më të varfëra familjare nuk kanë pranuar asnjë formë të kujdesit shëndetësor të pas lindjes pas lëshimit nga institucioni shëndetësor.

ABORTET

Në përgjithësi, tetë përqind të femrave të moshës 15-49 vjeçare kanë pasur një abort të qëllimshëm, dhe kjo rritet në 17 përqind në mesin e femrave të moshës 45-49 vjeçare. Në mesin e femrave që kanë pasur aborte, prej tyre 25 përqind kanë pasur dy ose tre aborte, derisa katër përqind kanë pasur katër apo më shumë aborte.

KUJDESI DHE ARSIMIMI NË FËMIJËRI TË HERSHME

Vetëm një në shtatë (14 përqind) të fëmijëve të moshës 36-59 muajsh ka vijuar një program të organizuar të arsimit të hershëm dhe vetëm nëntë përqind në vendbanimet rurale dhe shtatë përqind në mesin e fëmijëve të ekonomive më të varfëra familjare.

CILËSIA E KUJDESIT

Për vetëm dy të tretat (66 përqind) të fëmijëve të moshës 36-59 muajsh, është angazhuar një anëtar i rritur i ekonomisë familjare në katër apo më shumë aktivitete që promovojnë të mësuarit dhe gatishmërinë për shkollë gjatë tri ditëve para anketës. Përfshirja e babait në aktivitete të tilla ishte kufizuar në ekstrem me vetëm gjashtë përqind derisa 43 përqind të nënave janë angazhuar me fëmijët e tyre në aktivitete të tilla. Për më tepër, vetëm një e treta (31 përqind) e fëmijëve nën pesë vjeç jetojnë në ekonomi familjare ku ka së paku tre libra për fëmijë derisa proporcioni i fëmijëve me 10 e më shumë libra zbrit në vetëm 10 përqind.

INDEKSI I ZHVILLIMIT NË FËMIJËRI TË HERSHME (IZHFH)

Katër të pestat (83 përqind) e fëmijëve të moshës 36-59 muajsh janë në hap të duhur të zhvillimit, me vëzhgim më të lartë të IZHFH-së në fëmijët që vijnë një program të arsimit të hershëm (90 përqind). Përderisa 97 përqind e fëmijëve janë në hap me zhvillimin në fushën fizike dhe 96 në fushën e të mësuarit, vetëm 83 përqind janë në hap me zhvillimin social-emocional dhe më pak se një në pesë (18 përqind) janë në hap me zhvillimin në fushën e shkrim-leximit dhe numërimit.

SHKRIM-LEXIMI TE FEMRAT E REJA DHE MESHKUJT E RINJ

Pothuajse të gjitha (98 përqind) femrat e reja të moshës 15-24 vjeçare dinë shkrim-lexim dhe 93 përqind e atyre që kanë deklaruar se shkolla e mesme e ulët ishte niveli më i lartë i arsimimit të tyre ishin në gjendje të lexojnë. Shkalla e shkrim-leximit në mesin e meshkujve të rinj të moshës 15-24 vjeçare ka qenë e ngjashme me 98 përqind, me vetëm 82 përqind të meshkujve që kanë deklaruar se shkolla e mesme e ulët ishte niveli më i lartë i arsimimit të tyre kanë qenë në gjendje të lexojnë.

GATISHMËRIA PËR SHKOLLË

Tri të katërtat (76 përqind) e fëmijëve që aktualisht vijnë në klasën e parë të shkollës fillore kanë vijuar nivelin parashkollor në vitin paraprak dhe 64 përqind në mesin e fëmijëve të ekonomive më të varfëra familjare.

PJESËMARRJA NË SHKOLLËN FILLORE DHE TË MESME

Shumica e fëmijëve të moshës së shkollës fillore janë duke vijuar shkollën (98 përqind), prapë vetëm 92 përqind të fëmijëve të moshës së fillimit të shkollës fillore (mosha 6 vjeçare) vijnë në klasën e parë të shkollës fillore. Dy përqind e fëmijëve të moshës së shkollës fillore janë jashtë shkollës dhe një e dhjeta (10 përqind) e fëmijëve meshkuj të moshës 6 vjeçare janë jashtë shkollës. Ngjashëm si me shkollën fillore, 96 përqind e fëmijëve janë duke vijuar shkollën e mesme të ulët apo më të lartë. Është vërejtur një korrelacion pozitiv me arritjen në nivelin e arsimimit të nënës; në mesin e nënave që nuk kanë arsimim, proporcioni i fëmijëve që ndjekin shkollën e mesme të ulët është 86 përqind, derisa është 98 përqind tek fëmijët nëna e të cilëve ka nivelin e arsimimit të shkollës së mesme të ulët. Vetëm katër të pestat (82 përqind) e fëmijëve janë duke vijuar shkollën e mesme të ulët. Nga një e pesta e mbetur shumica (14 përqind) janë komplet jashtë shkollës. Një e pesta (21 përqind) e fëmijëve vajza nga vendbanimet rurale janë jashtë shkollës krahasuar me 13 përqind të djemve. Derisa një në shtatë fëmijë (14 përqind) vijnë në arsimimin në fëmijëri të hershme, të gjithë fëmijët që fillojnë në klasën e parë eventualisht do të arrijnë në klasën e pestë dhe shkalla e përfundimit të shkollës fillore është 97 përqind. Fatmirësisht, të gjithë fëmijët kalojnë nga shkolla fillore në të mesme të ulët me shkallët e vijueshmërisë në 98 përqind. Tranzicioni në shkollën e mesme të lartë është 92 përqind dhe shkallët e vijueshmërisë janë rreth 90 përqind. Figura ED.1 sjell së bashku vijueshmërinë dhe progresin e lidhur me treguesit e arsimit të mbuluar në këtë kapitull sipas gjinisë.

Figura ED.1: Treguesit e arsimit sipas gjinisë, Kosovë, 2013-2014

		Përgaditja për shkollë							
		75	76						
		Shkalla neto e regjistrimit në arsimin fillor		Shkalla e përfundimit të shkollës fillore		Shkalla e tranzicionit në shkollën e mesme të ulët		Shkalla e tranzicionit në shkollën e mesme të lartë	
		90	93	95	99	100	100	94	89
Vijueshmëria në arsimin e hershëm		Vijueshmëria e shkollës fillore				Vijueshmëria e shkollës së mesme të ulët		Vijueshmëria e shkollës së mesme të lartë	
14	14	98	98	96	95	83	80		
		Fëmijët që e arrijnë klasën e fundit të shkollës fillore						Djem Vajza	
		99	100						

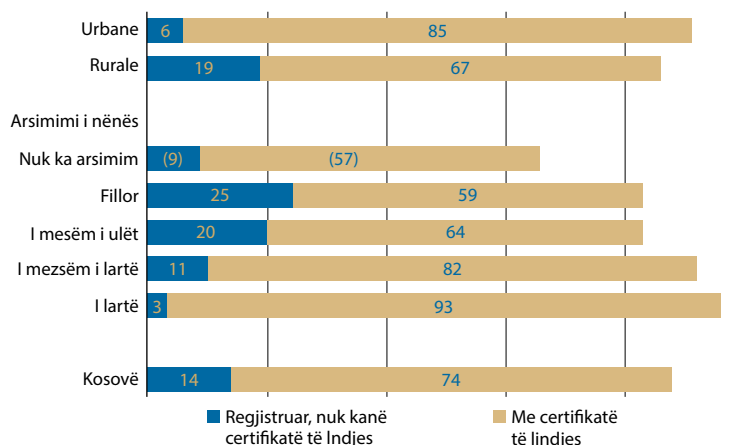
Shënim: Të gjitha vlerat e treguesve janë në përqindje

Derisa barazia gjinore për shkollën fillore është afër 1.00, që tregon se nuk ka dallime gjinore në vijueshmërinë e shkollës fillore nga vajzat dhe djemtë, treguesi bie në 0.99 për arsimin e mesëm të ulët, dhe edhe më ulët në 0.96 për arsimin e mesëm të lartë. Disavantazhi i vajzave është veçanërisht i theksueshëm në vendbanimet rurale në nivelin e mesëm të lartë (0.92) si dhe në mesin e fëmijëve që jetojnë në ekonomitë më të varfëra familjare (0.90).

REGJISTRIMI I LINDJEVE

Derisa 74 përqind të fëmijëve posedojnë certifikatë të lindjes (Figura CP.1), lindjet e 88 përqind të fëmijëve nën pesë vjeç janë raportuar si të regjistruara, ku regjistrimi bëhet më i mundshëm me rritjen e fëmijëve. Fatkeqësisht, një e katërta (23 përqind) e nënave të fëmijëve të pa regjistruar nuk e dinë se si duhet regjistruar fëmijën.

Figure CP.1: Fëmijët nën moshën 5 vjeçare, lindjet e të cilëve janë regjistruar, Kosovë, 2013-2014

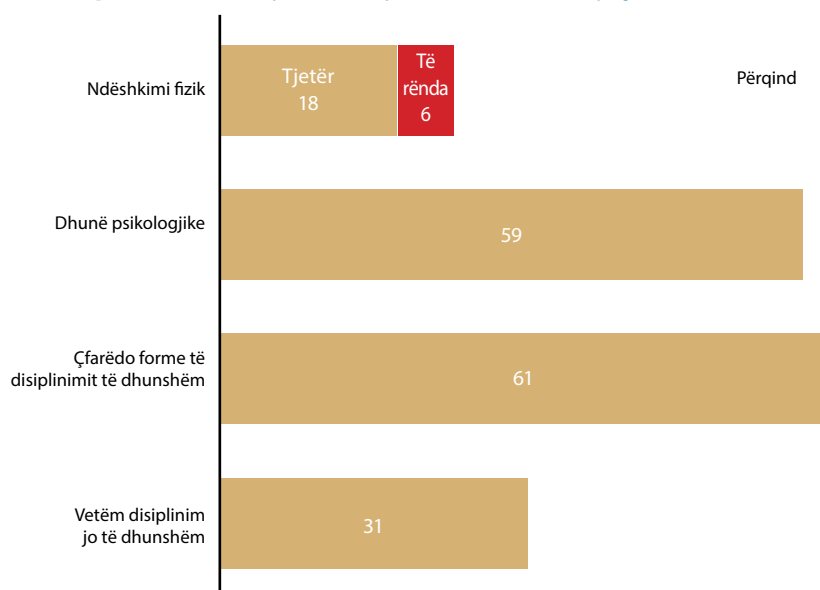
() Shifra është e bazuar në 25-49 raste të pa peshuara

FËMIJËT NË PUNË

Tetë përqind e fëmijëve të moshës 15-11 vjeçare, 14 përqind të moshës 12-14 vjeçare, dhe 26 përqind të moshës 15-17 vjeçare janë të angazhuar në aktivitete ekonomike. Fëmijët e gjinisë mashkullore të moshës 5-11 vjeçare kanë më shumë të ngjarë të përfshihen në aktivitete ekonomike. Puna e bazuar në aktivitetet ekonomike në mesin e fëmijëve të moshës 12-14 vjeçare është më e shprehur në vendbanimet rurale (tetë përqind) sesa në vendbanimet urbane (një përqind). Në përgjithësi 16 përqind e fëmijëve meshkuj dhe pesë përqind e fëmijëve femra janë të angazhuar në punë. Shtatë përqind e fëmijëve të moshës 5-17 janë duke punuar nën kushte të rrezikshme dhe 12 përqind e fëmijëve të moshës 5-17 vjeçare që nuk janë duke vijuar shkollën janë të përfshirë në punë.

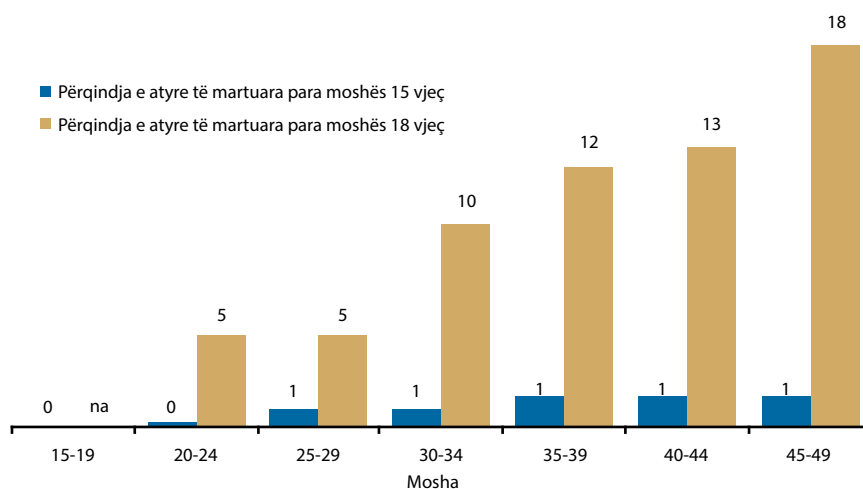
DISIPLINIMI I FËMIJËVE

Tri të pestat (61 përqind) e fëmijëve të moshës 1-14 vjeçare kanë qenë subjekt i së paku një forme të ndëshkimit psikologjik apo fizik nga anëtarët e ekonomive familjare, gjatë muajit të kaluar, dhe 24 përqind kanë përjetuar ndëshkim fizik (Figura CP.2). Derisa vetëm një e treta (31 përqind) e fëmijëve janë disiplinuar në mënyrë jo të dhunshme, gjashtë përqind kanë qenë subjekt i ndëshkimeve të rënda (goditja e fëmijës në kokë, vesh ose fytyrë apo goditja e fëmijës në forma të rënda dhe të përsëritura). Një e dhjeta (10 përqind) e respondentëve të pyetësorit të ekonomisë familjare besojnë se ndëshkimi fizik është pjesë e domosdoshme e rritjes-edukimit të fëmijëve.

Figura CP.2: Metodatat e disiplinimit të fëmijëve, fëmijët e moshës 1-14 vjeçare, Kosovë, 2013-2014

MARTESA E HERSHME DHE POLIGAMIA

Proporcioni i femrave të martuara apo në bashkëjetesë deri në moshën 15 dhe 18 vjeçare ka rënë gradualisht me kohën. Një përqind e femrave të moshës 15-49 vjeçare janë martuar para moshës 15 vjeçare, një e dhjeta (10 përqind) e femrave të moshës 20-49 vjeçare janë martuar para moshës 18 vjeçare. Rreth tre përqind e femrave të reja 15-19 vjeçare janë aktualisht të martuara. Rreth një në pesëmbëdhjetë femra të moshës 20-24 vjeçare janë aktualisht të martuara/në bashkëjetesë me një mashkull që është me 10 apo më shumë vjet më i vjetër (gjathtë përqind) dhe rreth katër përqind⁷ të femrave të moshës 15-19 vjeçare janë aktualisht të martuara/në bashkëjetesë me një mashkull që është 10 vjet apo më i vjetër (Treguesi i MICS-it 8.8a – Dallimet në moshë mes bashkëshortëve (në mesin e femrave të moshës 15-19 vjeçare) (Figura CP.3).

Figura CP.3: Martesat e hershme në mesin e femrave, Kosovë, 2013-2014

na: nuk aplikohet

⁷ Shifra është e bazuar në 25-49 raste të pa peshuara dhe si e tillë duhet interpretuar me kujdes

QËNDRIMET NDAJ DHUNËS NË FAMILJE

Në përgjithësi, një e treta (33 përqind) e femrave ndjejnë se burri arsyetohet të rrahë apo godet gruan e tij në shtëpi paku një nga pesë situatat. Femrat në shumicën e rasteve pajtohen dhe e arsyetojnë dhunën në rastet kur gruaja neglizhon fëmijët (28 përqind) apo demonstroi autonominë e saj, për shembull duke dalë jashtë shtëpisë pa i treguar burrit të saj (17 përqind) apo fjalosja me të (14 përqind). Rreth një e dhjeta e femrave besojnë se rrahja e gruas arsyetohet nëse gruaja refuzon të ketë marrëdhënie seksuale me burrin dhe pesë përqind nëse ajo e djeg ushqimin. Arsytimi në secilën nga pesë situatat është më pak prezent në mesin e atyre që jetojnë në ekonomitë familjare më të pasura, më të arsimuara, dhe te femrat asnjëherë të martuara. Me rritjen e nivelit të arsimit, femrat kanë më pak të ngjarë të arsyetojnë rrahjen apo goditjen e gruas nga burri i tyre, me 68 përqind që pajtohen prej atyre që nuk kanë arsimim, në krahasim me nëntë përqind të atyre që pajtohen që kanë arsimim të lartë. Në përgjithësi, meshkujt kanë më pak të ngjarë të arsyetojnë dhunën se sa femrat me 15 përqind të meshkujve që arsyetojnë rrahjen e gruas për cilëndo nga pesë situatat.

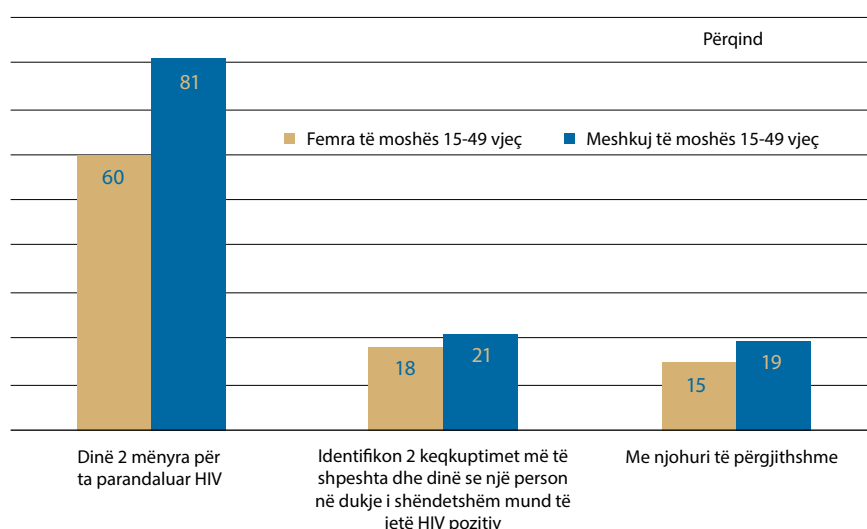
MODALITETET E JETESËS SË FËMIJËVE

Një proporcion shumë i vogël i fëmijëve kanë humbur njërin apo të dy prindërit me 92 përqind të fëmijëve të moshës 0-17 vjeçare që jetojnë me të dy prindërit dhe më pak se një përqind që nuk jetojnë më asnjërin nga prindërit biologjik derisa të dy prindërit janë gjallë.

NJOHURITË RRETH BARTJES SË HIV-IT DHE KEQKUPTIMET RRETH HIV-IT

Shumica (91 përqind) e femrave të moshës 15-49 vjeçare dhe meshkujve të moshës 15-49 vjeçare kanë dëgjuar për AIDS-in. Prapë, përqindja e atyre që dinë për të dyja mënyrat e parandalimit të bartjes së HIV-it – duke pasur vetëm një partner seksual besnik të pa infektuar dhe duke përdorur çdo herë kondom – është vetëm 60 përqind për femrat dhe 81 përqind për meshkujt (Figura HA.1). Personat që kanë njohuri të përgjithshme për parandalimin e HIV-it përfshijnë ata që dinë dy mënyrat kryesore të parandalimit të HIV-it (të pasurit e vetëm një partneri seksual besnik të pa infektuar dhe duke përdorur çdo herë kondom), të cilët dinë se një person në dukje i shëndetshëm mund të jetë HIV pozitiv, dhe që refuzojnë keqkuptimet më të shpeshta. Njohuritë e përgjithshme për metodat e parandalimit dhe bartjes së HIV-it janë të vogla me 15 përqind te femrat dhe 20 përqind te meshkujt.

Figura HA.1: Femrat dhe meshkujt me njohuri të përgjithshme rreth bartjes së HIV-it, Kosovë, 2013-2014

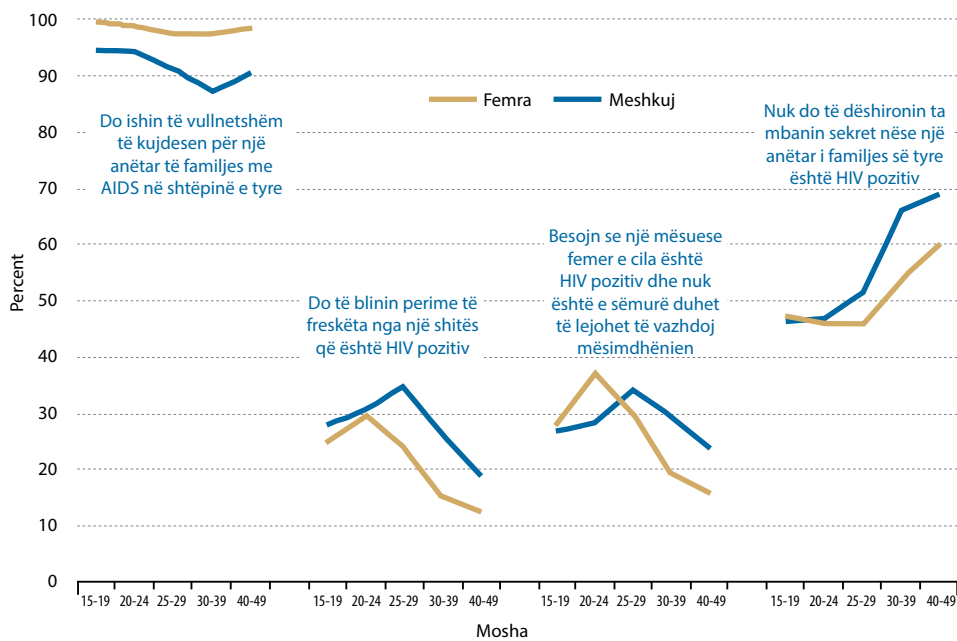

Përgjithësisht, tri të katërtat (73 përqind të femrave dhe 72 përqind të meshkujve) dinë se HIV-i mund të bartet nga nëna tek fëmija. Përqindja e femrave dhe meshkujve që dinë të tri mënyrat e bartjes nga nëna te fëmija është rreth (45 përqind) dhe një e katërta (38 përqind) përkatësisht, me 18 përqind të femrave dhe 21 përqind të meshkujve që nuk kanë ditur asnjë mënyrë specifike.

QËNDRIMET PRANUESE NDAJ NJERËZVE QË JETOJNË ME HIV

Derisa pajtueshmëria me së paku një nga qëndrimet pranuese është përgjithësisht universale (kryesisht për arsye të nivelit të lartë të gatishmërisë për tu kujdesur për një anëtarë të familjes me AIDS në shtëpinë e tyre), shprehja e qëndrimeve pranuese për të gjithë të katër treguesit është pothuaj jo ekzistente me gjashtë përqind për femrat dhe tetë përqind për meshkujt. Qëndrimi pranues më i shpeshtë është gatishmëria për t'u kujdesur për anëtarin e familjes me AIDS në shtëpinë e tyre (91 përqind përkatësisht 99 përqind) (Figura HA.2).

Figura HA.2: Qëndrimet pranuese ndaj njerëzve që jetojnë me HIV/AIDS, Kosovë, 2013-2014

NJOHURITË RRETH VENDIT PËR TESTIM PËR HIV, KËSHILLIMI DHE TESTIMI GJATË KUJDESIT ANTENATAL

Derisa vetëm 16 përqind të femrave dhe 31 përqind të meshkujve e dinë se ku duhet testuar, vetëm tre përqind përkatësisht shtatë përqind janë testuar me përqindje të ngjashme që dinë rezultatet e testeve më të fundit. Derisa mbulimi me kujdes antenatal nga profesionistët shëndetësor për shtatzënësinë e tyre të fundit është pothuaj universal (98 përqind), vetëm katër përqind të femrave janë këshilluar për HIV gjatë kujdesit të tyre antenatal dhe më pas dy përqind të femrave u është ofruar testimi dhe janë testuar për HIV.

SJELLJA SEKSUALE E LIDHUR ME BARTJEN E HIV-IT

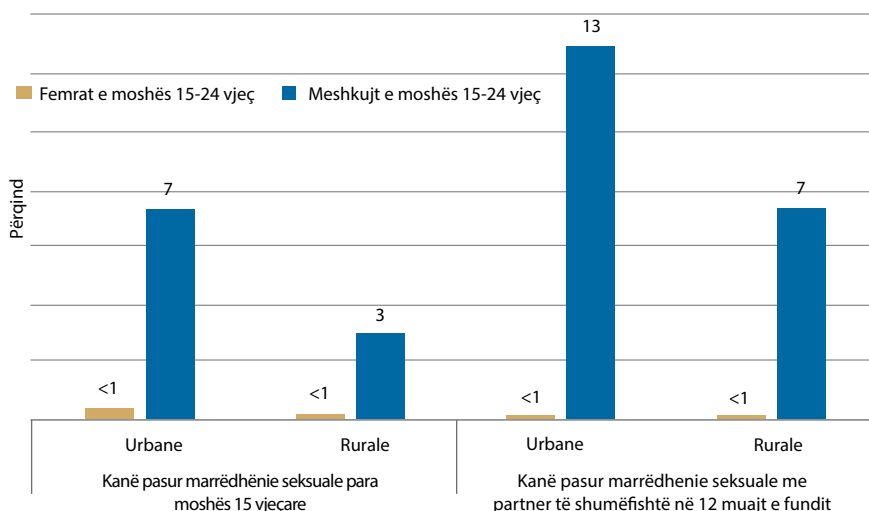
Asnjë femër dhe shtatë përqind të meshkujve të moshave 15-49 vjeçare kanë raportuar të kenë pasur marrëdhënie seksuale me më shumë se një partner në 12 muajt e fundit, me një të tretën e meshkujve që kanë raportuar të kenë përdorur kondomin gjatë marrëdhënies seksuale të fundit.

TREGUESIT E HIV-IT PËR FEMRAT E REJA DHE MESHKUJT E RINJ

Njohuritë për bartjen e HIV-it nga nëna të fëmija dhe njohuritë për vendin se ku mund të bëhet testimi për HIV janë kryesisht më të ulëta tek grup moshave 15-24 vjeçare sesa te popullata e grup moshave më të vjetra. Në përgjithësi, një e katërta (25 përqind) e femrave të reja dhe më shumë se gjysma (48 përqind) e meshkujve të rinj kanë raportuar të kenë pasur ndonjëherë marrëdhënie seksuale dhe më pak se një përqind përkatësisht katër përqind para moshës 15 vjeçare. Për më tepër, më pak se një përqind e femrave të reja kanë pasur marrëdhënie seksuale me më shumë se një partner në 12 muajt e fundit derisa shifra për meshkujt e rinj ishte nëntë përqind. Shtatë përqind e femrave të reja dhe 37 përqind e meshkujve të rinj kanë pasur marrëdhënie seksuale në 12 muajt e fundit me një partner jashtë-martesor që nuk janë në bashkëjetesë, ku vetëm një e treta (37 përqind) e këtyre femrave dhe dy të tretat (67 përqind) e këtyre meshkujve kanë përdorur kondom gjatë marrëdhënies së tyre të fundit seksuale.

Figura HA.3 sjell së bashku dy sjellje kritike që njihen se rrisin rrezikun e infeksionit me HIV, marrëdhënien seksuale para moshës 15 vjeçare dhe marrëdhënien seksuale me partnerë të shumëfishtë. Derisa më pak se një në dhjetë meshkuj praktikojnë sjellje të rrezikshme seksuale, dimensionin urban-rural nuk ka kurrfarë ndikimi.

Figura HA.3: Sjelljet seksuale që rrisin rrezikun e infeksionit me HIV tek të rinjtë e moshës 15-24 vjeçare, 2013-2014

SYNETIA E MESHKUJVE

Synetia e meshkujve është pothuaj universale (92 përqind) ku shumica i nënshtrohen procedurës në moshën 5-9 vjeçare (49 përqind), moshën 10-14 vjeçare (37 përqind), pasuar nga mosha 1-4 vjeçare (nëntë përqind). Punëtori shëndetësor/profesionalisti, është personi më i shpeshtë që kryen procedurën e synetisë (57 përqind në mesatare) për 17 përqindëshin e grup moshës më të vjetër në krahasim me 86 përqind për grup moshës më të re që tregon një dallim në zgjedhjen e ofruesit gjatë kohës. Një e katërta (24 përqind) e synetive të meshkujve të moshës 15-24 vjeçare ndodhin në shtëpi, derisa dy në tre (64 përqind) në institucione private shëndetësore.

QASJA NË MAS-MEDIA

Meshkujt e moshës 15-49 vjeçare raportojnë nivel më të lartë të ekspozimit ndaj të gjitha tri llojeve të mediave sesa femrat. Vetëm 44 përqind e femrave në Kosovë lexojnë gazetë apo revistë, 48 përqind dëgjojnë radion, dhe 99 përqind shikojnë televizor së paku një herë në javë. Përgjithësisht, një përqind nuk kanë ekspozim të rregullt ndaj cilësdos nga të tri mediat, derisa 99 përqind janë ekspozuar ndaj së paku njëres dhe 23 përqind ndaj të gjithave, të tria, llojeve të mediave në baza javore. Së paku një herë në javë 66 përqind të meshkujve lexojnë gazeta apo revista, 63 përqind dëgjojnë radion, dhe 98 përqind shikojnë televizorin. Një përqind nuk kanë ekspozim të rregullt ndaj ndonjëres nga tri mediat. Të gjithë meshkujt (100 përqind) u ekspozohen së paku njëres dhe 42 përqind ndaj të gjitha, të tria, llojeve të mediave në baza javore.

SHFRYTËZIMI I TEKNOLOGJISË INFORMATIVE/KOMUNIKIMIT

Në përgjithësi, pothuajse të gjitha (97 përqind) femrat e moshës 15-24 vjeçare kanë përdorur ndonjëherë internetin dhe rreth katër të pestat (82 përqind) e femrave me arsimim të mesëm të ulët raportojnë të kenë përdorur kompjuterin gjatë vitit të fundit në krahasim me pothuaj të gjitha femrat (99 përqind) me arsimim të lartë. Përdorimi i internetit gjatë vitit të fundit është më i larti në mesin e femrave të reja në ekonomitë familjare më të pasura (100 përqind), kundrejt atyre që jetojnë në ekonomitë më të varfëra familjare (84 përqind).

Mëse 87 përqind e meshkujve të rinj në ekonomitë më të varfëra familjare kanë përdorur internetin gjatë vitit të fundit në krahasim me përdorimin universal në mesin e meshkujve të rinj në ekonomitë më të pasura familjare (100 përqind). 93 përqind të meshkujve 15-24 vjeçare kanë përdorur kompjuter gjatë vitit të fundit dhe 98 përqind kanë përdorur internetin së paku një herë gjatë jetës së tyre.

MIRËQENIA SUBJEKTIVE

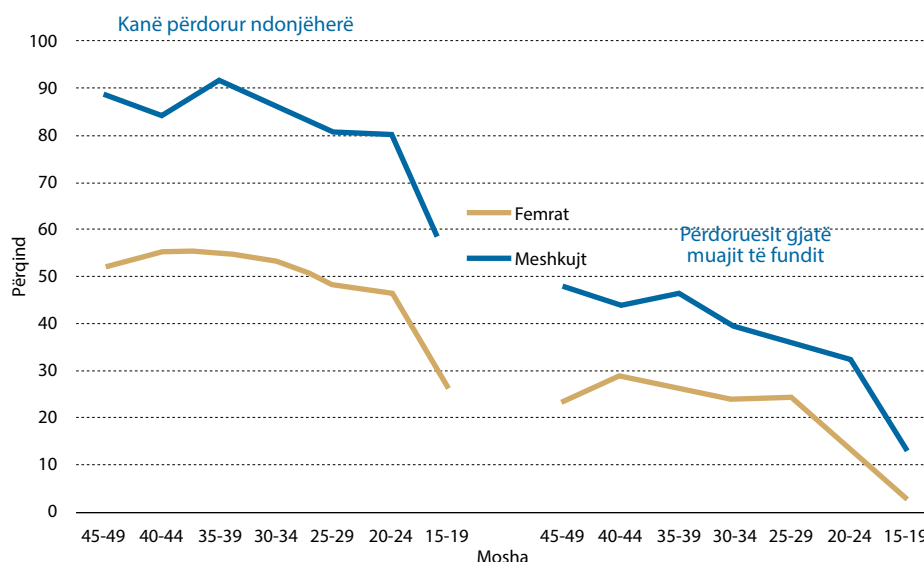
92 përqind e femrave të moshës 15-24 vjeçare janë të kënaqura me jetën e tyre në përgjithësi me shifrat që ndryshojnë nga 86 përqind për femrat e reja që jetojnë në ekonomitë më ta varfëra familjare në 96 përqind të atyre që jetojnë në ekonomitë familjare më të pasura që tregojnë për një raport të ngushtë mes pasurisë dhe kënaqshmërisë me jetën. 90 përqind të femrave dhe 83 përqind të meshkujve të moshës 15-24 vjeçare janë shumë apo deri diku të lumtur me gjysmën (52 përqind) të femrave dhe gjysmën (57 përqind) e meshkujve që mendojnë se jeta e tyre është përmirësuar gjatë vitit të fundit dhe presin që jeta e tyre do përmirësohet pas një viti.

PËRDORIMI I DUHANIT

Derisa tri të katërtat (78 përqind) e meshkujve dhe gjysma e femrave (47 përqind) raportojnë të kenë përdorur ndonjëherë produkte duhani, 34 përqind të meshkujve dhe 19 përqind të femrave kanë tymosur cigare, apo kanë përdorur produkte duhani të tymosura apo të pa tymosura gjatë muajit të fundit. Një e pesta (18 përqind) e femrave dhe më shumë se një e treta e meshkujve (37 përqind) të moshës 15-49 vjeçare që aktualisht tymosin duhan, jetojnë në të njëjtat ekonomi familjare më së paku një fëmijë nën moshën pesë vjeçare. Pothuajse një e treta (29 përqind) e meshkujve të moshës 15-49 vjeçare kanë pirë një cigare para moshës 15 vjeçare në krahasim me pesë përqind të femrave. Dy të tretat (63 përqind) të meshkujve dhe një e katërta (23 përqind) të femrave kanë tymosur më shumë se 20 cigare në 24 orët e fundit, ndërsa 87 përqind e meshkujve dhe 51 përqind e femrave kanë tymosur 10 apo më shumë cigare në 24 orët e fundit.

Figura TA.1 tregon qartë trendin e ngjashëm të uljes së në përgjithësi dhe ulje të madhe tek ata nën moshën 25 vjeçare edhe për meshkuj edhe për femra, me vetëm një ndryshim në madhësinë e fenomenit ku femrat kanë shkallë më të ulët. Përderisa më shumë se gjysma (52 përqind) e femrave të moshës 45-49 vjeçare kanë përdorur ndonjëherë produkt duhani, vlera është më e madhe për të njëjtën grup moshë tek meshkujt (89 përqind).

Figura TA.1: Konsumuesit e duhanit ndonjëherë dhe aktual, Kosovë, 2013-2014

KONSUMIMI I ALKOOLIT

Proporcioni i meshkujve që konsumojnë alkool është dukshëm më i lartë se sa te femrat me 35 përqind të meshkujve të moshës 15-49 vjeçare që kanë pirë së paku një pije alkoolike në muajin e fundit në krahasim me 10 përqind të femrave të së njëjtës moshë. Konsumimi i alkoolit para moshës 15 vjeçare është më i lartë në mesin e meshkujve (11 përqind) sesa në mesin e femrave (një përqind). Derisa 77 përqind e femrave nuk kanë konsumuar asnjëherë pije alkoolike, e njëjta është e vërtetë vetëm për një të tretën (32 përqind) e meshkujve.

